

Projekt

z dnia 18 stycznia 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA GOLUB-DOBRZYŃ**

z dnia 2022 r.

w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2030 roku.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.¹⁾) oraz art. 17 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.²⁾), po uzyskaniu opinii Zarządu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Program ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2030 roku w brzmieniu określonym w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Golubia-Dobrzynia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: (Dz.U. z 2021 r., poz.1834)

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: (Dz.U. z 2021 r., poz.1718 i poz. 2269)

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miasta Golub-Dobrzyń

z dnia.....2021 r.

BURMISTRZ MIASTA GOLUBIA-DOBRZYŃA

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
dla MIASTA GOLUBIA-DOBRZYŃA**

na lata 2022 - 2025

z perspektywą do 2030 roku

**Program opracował:
mgr Sławomir Flanz**

Golub-Dobrzyń, 2021 r.

Spis treści

- . Wstęp
 - . Podstawa prawna i cel opracowania
 - . Zakres i metody opracowania
 - . Informacje i wytyczne z miejskich dokumentów strategicznych i programowych
- .
 - . Dane ogólne
 - . Ochrona klimatu i jakości powietrza
 - . Zagrożenia hałasem
 - . Pola elektromagnetyczne
 - . Gospodarowanie wodami
 - . Gospodarka wodno-ściekowa
 - . Zasoby geologiczne
 - . Gleby
 - . Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
 - . Zasoby przyrodnicze
 - . Zagrożenia poważnymi awariami
- .
 - . Polityka ekologiczna państwa
 - . Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego
 - . Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego
 - . Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego
 - . Program ochrony środowiska powiatu golubsko-dobrzyńskiego
- .
 - . Mechanizmy prawno-ekonomiczne
 - . Środki finansowe
- .
 - .
 - .
 - .
 - .
- .
 - .
 - .
 - .

I. Wstęp

1. Podstawa prawna i cel opracowania

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.) organy wykonawcze województw, powiatów i gmin, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządzają programy ochrony środowiska. Programy te uwzględniają cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 13 ustawy Prawo ochrony środowiska, polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zasada zrównoważonego rozwoju, zgodnie z art. 3 pkt 50 ustawy Prawo ochrony środowiska, to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Programy ochrony środowiska, w związku ze zmianami ustawy Prawo ochrony środowiska, służą realizacji polityki ochrony środowiska, a nie jak wcześniej realizacji polityki ekologicznej państwa. Uwzględniają cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dla samorządu gminy miejskiej, jakim jest miasto Golub-Dobrzyń, program taki sporządza Burmistrz, a uchwała Rada Miasta.

Program ochrony środowiska został opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2015/2020 r. Podstawową cechą programów ochrony środowiska ma być zwięzłość i prostota. Rekomendowana jest rezygnacja z długich opisów na rzecz zwięzłych zdań, grafik oraz zestawień tabelarycznych. Wytyczne nie określają maksymalnej liczby stron POŚ. Im dokument bardziej zwięzły i prosty, tym przekaz łatwiejszy jest do odbioru. W programie ochrony środowiska należy konsekwentnie i świadomie stosować terminy (np. priorytety, kierunki interwencji, cele główne i szczegółowe, itp.), muszą zostać wyznaczone ramy czasowe realizacji programu, muszą być one oparte na wiarygodnych danych, muszą mieć prawidłowo sformułowane cele oraz poddane procedurze opiniowania i konsultacji.

Obecny program należy traktować jako aktualizację i kontynuację Programu ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, przejętego przez Radę Miasta Golubia Dobrzynia uchwałą Nr XLVIII/273/2017 z dnia 19 grudnia 2017 r.

Z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy miasta sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie miasta.

W Programie nie zawarto wykazu skrótów wymaganych przez „Wytyczne ...”, gdyż wszystkie nazwy w pełnym brzmieniu i w wersji skrótowej objaśniono w tekście.

2. Zakres i metody opracowania

Spełniając wymogi ustawowe Burmistrz Miasta Golubia-Dobrzynia przystąpił do opracowania kolejnej edycji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia. Przyjęto, że Program obejmować będzie lata 2022-2025 z uwzględnieniem perspektywy do 2030 roku.

Podstawę do sporządzenia oceny stanu środowiska miasta Golubia-Dobrzynia stanowiły przede wszystkim dane i materiały Urzędu Miasta Golub-Dobrzyń. W pracach nad Programem wykorzystano ponadto wszelkie dostępne materiały i opracowania, w tym: Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska – Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu, Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Golubiu-Dobrzyniu, PGW Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Toruniu, Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy i innych.

Prace nad pierwszym etapem opracowania, na który składał się przegląd dokumentów i opracowań w przedmiotowym zakresie, raport z realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska dla Miasta

Golubia-Dobrzynia za lata 2019-2020 oraz ocena stanu środowiska miasta Golubia-Dobrzynia zostały wykonane do dnia 31 sierpnia 2021 r. Ocena stanu środowiska zawiera analizę stanu środowiska na obszarze miasta w zakresie poszczególnych komponentów przyrodniczych według stanu na koniec 2020 r. oraz identyfikację i rejonizację zagrożeń środowiska w kontekście polityki ekologicznej państwa, województwa i powiatu, a także w kontekście wymagań i standardów Unii Europejskiej.

Wykonano także przegląd dokumentów i opracowań strategicznych, programowych oraz planistycznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i miejskim, które mają istotne znaczenie dla konstrukcji niniejszego Programu.

Ponadto przeprowadzono wywiady z mieszkańcami miasta. W dniu 7.08.2021 r. losowo dobranej próbie 20 mieszkańców miasta (osoby dorosłe, różnego wieku, płci, wykształcenia) zadano pytanie o najistotniejsze problemy środowiskowe miasta wymagające pilnego rozwiązania. Zdecydowanie przeważały wskazania następujących czterech problemów: zły stan powietrza w mieście spowodowany emisjami ze źródeł ciepłych, bardzo duży poziom hałasu na głównych ulicach miasta spowodowany natężeniem ruchu pojazdów, niewystarczająca dbałość o zasoby zieleni - liczne wycinki drzew i krzewów - zaśmiecenie terenów zieleni, niewłaściwa gospodarka odpadami - spalanie odpadów w piecach - niska świadomość ekologiczna - nielegalne wysypiska odpadów.

Drugi etap prac zawiera cele ochrony środowiska, kierunki interwencji, zadania własne i monitorowane, źródła finansowania oraz wskaźniki monitorowania realizacji programu.

Program ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia jest podstawowym instrumentem stwarzającym ramy dla realizacji zadań własnych miasta w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w jego dyspozycji (własnych i zewnętrznych), zadań koordynowanych lub inicjowanych - monitorowanych przez miasto.

3. Informacje i wytyczne z miejskich dokumentów strategicznych i programowych

Podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju miasta jest Strategia Rozwoju Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2017-2027 z perspektywą do roku 2032, która została uchwalona przez Radę Miasta Golubia-Dobrzynia uchwałą nr XLVII/261/2017 z dnia 28 listopada 2017 r. W dokumencie określono wizję rozwoju miasta jako „Golub-Dobrzyń miastem otwartym na rozwój i współpracę - miastem przyjaznym do życia, wypoczynku, pracy i inwestowania” oraz pola rozwoju strategicznego: „Poprawa jakości życia mieszkańców”, „Współpraca z otoczeniem” i „Wspieranie rozwoju gospodarczego”. Nadmieniono, że „realizacja wszystkich celów strategicznych powinna odbywać się w oparciu o ekologię”.

W celu strategicznym 1. Poprawa jakości życia mieszkańców określono programy operacyjne: 1.1 Poprawa infrastruktury technicznej, 1.2 Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej, 1.3 Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjno-sportowej, 1.4 Wspieranie włączenia społecznego, 1.5 Dbłość o środowisko naturalne. W kontekście Programu ochrony środowiska istotne znaczenia mają programy operacyjne 1.1 i 1.5. Będą one realizowane m.in. przez działania: 1.1.3 Modernizacja starych i budowa nowych energooszczędnych obwodów Oświetleniowych, 1.1.8 Umożliwienie mieszkańcom usunięcia eternitu, 1.2.1 Poprawa efektywności energetycznej budynków szkół i przedszkoli, 1.5.2 Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji. Cele strategiczne 2 i 3 nie odnoszą się bezpośrednio do tematyki ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne „cele” opisane w Strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami.

Podstawowym dokumentem w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Golubia-Dobrzynia, przyjęte Uchwałą Nr V/17/2011 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 24 stycznia 2011 r.

Strategicznym celem w kształtowaniu ładu przestrzennego jest zachowanie wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych Miasta, które posiada znaczne preferencje dla ochrony środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, rozwoju turystyki i rekreacji. Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych powinno uwzględniać aktualny stan zagospodarowania przestrzennego i stan infrastruktury technicznej. Należy dążyć do tworzenia zwartych struktur urbanistycznych przy racjonalnym wykorzystaniu przestrzeni. Na szczególną uwagę zasługuje historyczny układ przestrzenny Miasta Golub-Dobrzyń, w którym przede wszystkim należy dążyć do zachowania zabudowy historycznej, jej konserwacji, rewaloryzacji i rekonstrukcji.

Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej Miasta oraz w przeznaczeniu terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (np. zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (np. wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Realizacja wyznaczonych kierunków zmian w strukturze przestrzennej Miasta oraz w przeznaczeniu terenu powinna opierać się na wyznaczonych celach, do których należą:

a) w sferze społeczno-gospodarczej:

- poprawa jakości życia mieszkańców w celu osiągnięcia wysokich standardów, oddających aspiracje mieszkańców miasta,
- wykreowanie miasta na atrakcyjny obszar inwestycyjny, posiadający oferty lokalizacyjne dla różnego rodzaju działalności gospodarczych,
- rozwój lokalnego rynku pracy oraz tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- rozwój i podnoszenie standardu usług, w tym zwłaszcza sfery publicznej,
- utrzymanie i dalszy rozwój usług z zakresu sportu i rekreacji,
- rozwój usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego,
- rozwój i poprawa funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej poprzez zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania – optymalne wyznaczanie terenów pod budownictwo,
- tworzenie warunków do rozwoju działalności rekreacyjno-wypoczynkowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,

b) w sferze ładu przestrzennego i ochrony środowiska:

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczanie ich rozproszenia,
- kształtowanie kierunków rozwoju gospodarczego adekwatnych do uwarunkowań przyrodniczych,
- ochrona istniejących zasobów środowiska,
- poprawa stanu środowiska poprzez uporządkowanie zagospodarowania strefy przybrzeżnej jeziora,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, wprowadzanie proekologicznych technologii grzewczych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania prowadzonych działalności i istniejącego zainwestowania (mieszkaniowego, usługowego, produkcyjnego, związanego z gospodarką rolną) na środowisko i zdrowie ludzi,
- ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego,

c) w sferze infrastruktury technicznej i komunikacyjnej:

- realizacja obwodnicy miasta,
- poprawa stanu dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu dróg wojewódzkich i powiatowych,
- po wyłączeniu obszaru linii kolejowych z ewidencji trenów zamkniętych, podjęcie działań na rzecz zwiększenia znaczenia linii kolejowych biegnących przez teren miasta.

Istotnym dokumentem w kontekście działań dotyczących ograniczania niskiej emisji i postępujących zmian klimatycznych jest „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Golubia-Dobrzynia”, przyjęty uchwałą nr XIII/57/2015 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 10 września 2015 r.

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) jest dokumentem strategicznym, który opisuje kierunki działań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego. W dokumencie przedstawiono wyniki inwentaryzacji emisji CO₂ oraz zużycia energii w mieście Golubiu-Dobrzyniu. Wskazano cele

strategiczne i cele szczegółowe w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Przedstawiono również działania, które należy podjąć, aby osiągnąć zakładane cele.

Główny, strategiczny cel Planu został zdefiniowany jako: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie miasta Golub-Dobrzyń poprzez dążenie do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

- osiągnięcie zmniejszenia emisji CO₂ do roku 2020 o minimum 11,57% w stosunku do wielkości emisji wyznaczonej dla roku bazowego 2014 (zmniejszenie emisji do 88 724,24 Mg CO₂/rok),
- modernizacja lokalnych kotłowni oraz prowadzenie działań termomodernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej,
- modernizacja lokalnych źródeł ciepła - wymiana niskosprawnych kotłów na nowe kotły na biomasę o wysokiej sprawności,
- zwiększenie udziału energii z odnawialnych źródeł w bilansie energetycznym miasta, montaż instalacji kolektorów słonecznych, instalacja pomp ciepła,
- wspomaganie wprowadzania nowych technologii, modernizacji lub nowych inwestycji prowadzonych przez podmioty gospodarcze na terenie Miasta poprzez usuwanie barier administracyjnych, pomoc w uzyskaniu środków finansowych, uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych,
- zastosowanie energooszczędnych źródeł oświetlenia ulic,
- działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje) w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym promocja wykorzystywania OZE,
- uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych,
- uwzględnianie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej „niskiej emisji” pyłów, dwutlenku siarki i tlenków azotu i dwutlenku węgla,
- kontrola gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych,
- usprawnianie systemów zarządzania dostawą energii – wymiana węzłów, eliminacja strat,
- usprawnianie zarządzania energią na poziomie odbiorców – w perspektywie wprowadzanie inteligentnych liczników dla wszystkich mediów energetycznych.

W kontekście niniejszego Programu warto także przytoczyć ustalenia Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2017-2031 zatwierdzonej Uchwałą Nr XXXIX/193/2021 Rady Miasta Golub-Dobrzyń z dnia 23 lutego 2021 r., który jako priorytetowe zakłada: modernizację źródeł ciepła, termomodernizację budynków (ocielenie ścian zewnętrznych, ocielenie stropów, modernizację okien i drzwi zewnętrznych), modernizację instalacji odbiorczych (centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej), energooszczędne korzystanie z biurowych i domowych urządzeń, stosowanie rozwiązań technicznych o wysokiej sprawności użytkowej, wymianę kotłów na nowocześniejsze o wyższej sprawności i mniejszej emisji zanieczyszczeń do atmosfery, rozwój instalacji fotowoltaicznych, realizacja małych turbin wiatrowych, promowanie pomp ciepła, wykorzystanie biomasy, rozwój sieci gazowej.

II. Ocena stanu środowiska miasta Golub-Dobrzyń

1. Dane ogólne

Miasto Golub-Dobrzyń znajduje się w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w środkowej części powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Według GUS zajmuje obszar 750 ha. Pod względem wielkości powierzchni jest zdecydowanie najmniejszą jednostką gminną powiatu golubsko-dobrzyńskiego. W strukturze użytkowania gruntów przeważają tereny zabudowane. Mimo to znaczną powierzchnię obszaru

miasta zajmują użytki rolne (około 300 ha tj. 40% powierzchni miasta). Lasy zajmują 116 ha, co stanowi 16% powierzchni miasta.

Według danych GUS liczba ludności miasta na koniec 2019 r. wynosiła 12546 osób i sukcesywnie ale nieznacznie zmniejsza się. Rocznie ubywa kilkadziesiąt osób. Według Raportów o stanie miasta liczba ludności Golubia-Dobrzynia na koniec 2020 r. wynosiła 12060 osób. Dla porównania na koniec 2019 r. liczba ta wynosiła 12250 osób, a na koniec 2018 r. 12413 osób. Według danych miasta ubytek ludności jest większy niż informacje GUS-u i rocznie ubywa prawie 200 mieszkańców. W świetle dotychczasowych tendencji zachodzenia zjawisk demograficznych w mieście realistyczne jest założenie, że w najbliższych kilkunastu latach będzie następować bardzo powolna progresja demograficzna. Udział kobiet wynoszący 52,5% jest większy niż mężczyzn 47,5%. Na terenie miasta wg danych GUS na koniec 2019 r. funkcjonowały 1272 podmioty gospodarcze, w tym 742 osoby prowadziły własną działalność gospodarczą. Stopa bezrobocia sięgała 8,2%.

Obszar miasta jest ze wszystkich stron otoczony terenami wiejskiej gminy Golub-Dobrzyń. W strukturze sieci osadniczej regionu Golub-Dobrzyń pełni funkcję wielofunkcyjnego ośrodka ponadlokalnego o zasięgu przestrzennym sięgającym poza obszar powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

Pod względem przestrzennym obszar miasta Golubia-Dobrzynia położony jest po obu brzegach Drwęcy, przy czym część miasta na południe od rzeki stanowi większość jego terytorium.

Ilustruje to mapa ogólnogeograficzna.

Ryc. 1. Golub-Dobrzyń na mapie topograficznej (źródło: mapy.geoportal.gov.pl)

Przez Golub-Dobrzyń nie prowadzą żadne drogi krajowe. Podstawową obsługę zewnętrzną miasta zapewniają trzy drogi wojewódzkie nr 534 Lipnica – Golub-Dobrzyń – Rypin, 554 Kowalewo Pomorskie – droga krajowa nr 10 – Zbójno – Kikół i 569 Golub-Dobrzyń – Dobrzejewice – droga krajowa nr 10. Miasto stanowi więc węzeł komunikacyjny, jeden z większych we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Uzupełnienie układu drogowego stanowią drogi powiatowe. Zapewniają połączenia drogowe miasta z jednostkami osadniczymi w otoczeniu. Przez obszar miasta nie prowadzi żadna czynna linia kolejowa.

Na terenie miasta funkcjonuje kilka dużych zakładów produkcyjnych i usługowych np. Golpasz, Agrolok, Ekomet, Arbet, Dom-Plast, Olkop, Istrail, Drutpol. Znajdują się one głównie w północnej części miasta. Przewiduje się rozwój funkcji produkcyjnej, usługowej i magazynowo-składowej na terenie niedawno otwartego Parku Przemysłowo-Technologicznego o powierzchni około 9 ha, zlokalizowanego w południowo-wschodniej części miasta.

Pod względem fizycznogeograficznego dziesiętnego podziału Polski J. Kondrackiego, zmodyfikowanego w 2018 r. przez zespół pod kierunkiem J. Borzyszkowskiego i J. Solona, obszar miasta Golub-Dobrzyń leży w obrębie makroregionu Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie na granicy mezoregionów Pojezierze

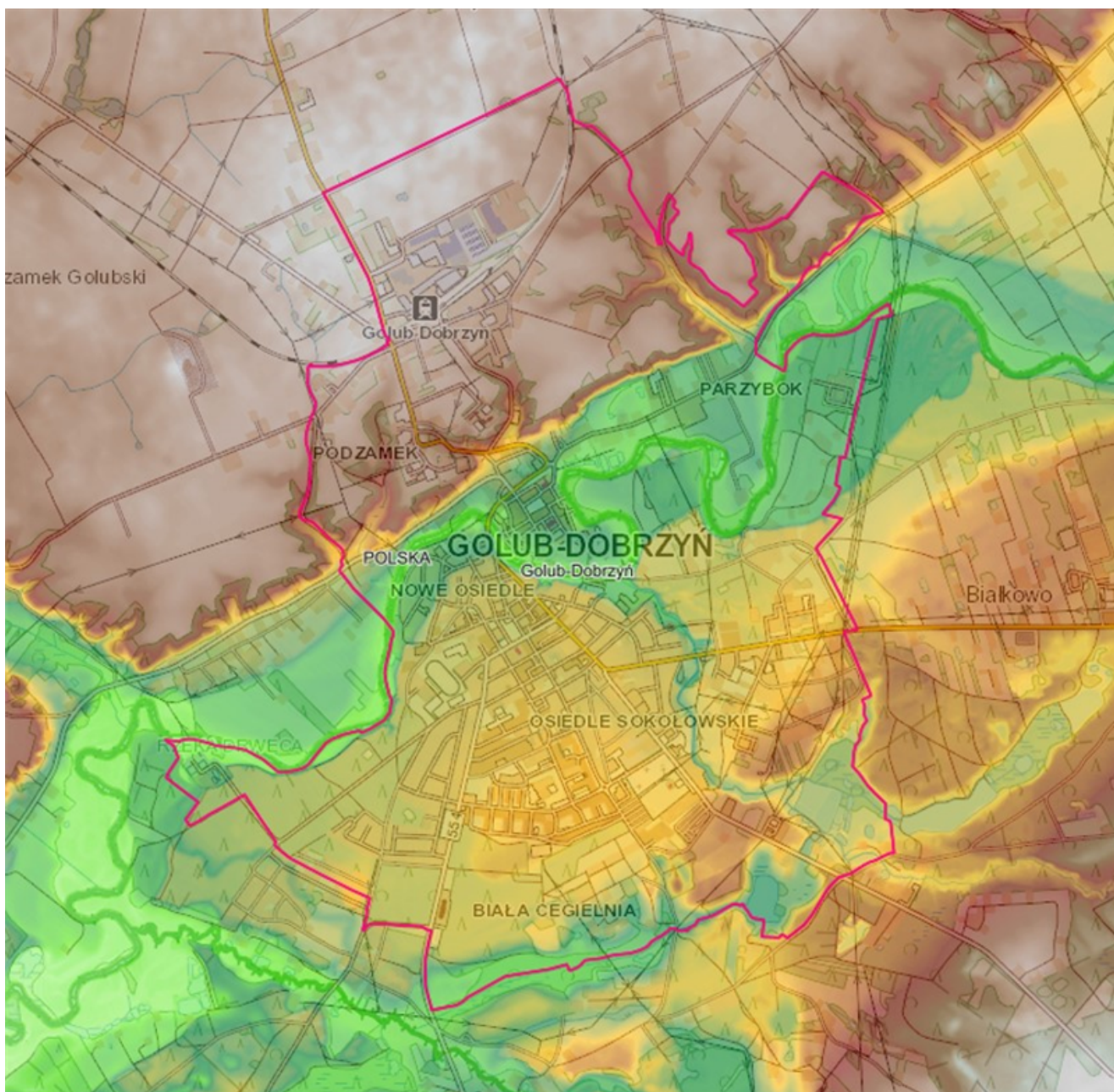
Chełmińskie (północna część miasta), Dolina Drwęcy (środkowa część) i Pojezierze Dobrzyńskie (południowa część miasta).

Budowa geologiczna obszaru miasta Golub-Dobrzyń jest urozmaicona. Na powierzchni na całym obszarze miasta zalegają utwory czwartorzędowe. Ich miąższość jest zróżnicowana i waha się od kilkudziesięciu do ponad 100 m. Poziom czwartorzędowy zbudowany jest z dwóch lub trzech poziomów glin morenowych przedzielonych seriami międzymorenowymi. Podłoże podczwartorzędowe zbudowane jest z utworów plioceńskich i mioceńskich. Osady plioceńskie wykształcone są w postaci iłów, mułków, piasków pylastych i węgla brunatnego. Osady mioceńskie to przede wszystkim mułki i ły. Miąższość osadów trzeciorzędowych jest zróżnicowana i sięga kilkudziesięciu metrów.

Na obszarze miasta przeważają dwa podstawowe typy rzeźby. Północną część miasta zajmuje płaska i miejscami falista wysoczyzna morenowa, a środkową i południową zajmuje rozległa dolina Drwęcy. Osady powierzchniowe w obrębie wysoczyzny stanowią gliny i piaski zwałowe. Wysoczyzna morenowa, przeważnie płaska, miejscami falista, zalega na wysokości 105-115 m n.p.m. Najbardziej eksponowanym elementem rzeźby miasta jest krawędź wysoczyzny morenowej na granicy z doliną Drwęcy. Krawędź jest wysoka (30-40 m) i rozcięta licznymi dolinkami bocznymi, niekiedy wcinające się w wysoczyznę na długość do 2 km. Z geologicznego punktu widzenia strefy krawędziowe są bardzo interesujące, gdyż wyłącznie tutaj można lokalnie zaobserwować wychodnie głębszych poziomów glin morenowych i osadów serii międzymorenowej.

Dno doliny Drwęcy budują przede wszystkim piaski i żwiry genezy wodnolodowcowej. W dnie doliny wykształcił się klasyczny dla pradolin i dolin rzecznych system poziomów terasowych. Dolina Drwęcy zaczynała się kształtować podczas postępu czoła ostatniego lądolodu skandynawskiego na linii moren wąbrzeskich, a więc ma charakter pradolinny. W okresie polodowcowym rzeźbę doliny kształtowały wody rzeczne. Wyrażna na obszarze miasta jest asymetria doliny – północna część jest wąska i miejscami strefa krawędziowa wysoczyzny opada ku terasie nadzalewowej, natomiast w południowej części doliny wykształciły się wyraźne stopnie terasowe. Na powierzchni budują je przeważnie łatwo przepuszczalne osady piaszczysto-żwirowe. Mimo to nie stwierdzono występowania form wydmy. Najniższy poziom stanowi zmiennej szerokości terasa zalewowa. Budują ją piaski rzeczne przeważnie drobnoziarniste z domieszkami humusu, utworów mułowo-torfowych i soczewkami torfu.

Zróżnicowanie hipsometryczne obszaru miasta ilustruje niżej zamieszczona rycina

Ryc. 2. Zróżnicowanie hipsometryczne Golubia-Dobrzyń (źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl>)

Część obszaru miasta Golub-Dobrzyń stanowią użytki rolne. Łącznie zajmują około 40% powierzchni miasta.

2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Klimat obszaru miasta, podobnie jak całego Niżu Polskiego, cechuje duża zmienność i przejściowość, wynikająca z nakładania się wpływów kontynentalnych i morskich. Według klasyfikacji Okołowicza miasto położone jest w zachodniej części warmińsko-mazurskiej dzielnicy klimatycznej. Najwyższe średnie miesięczne temperatury powietrza notowane są w lipcu ($17,6^{\circ}\text{C}$), natomiast najniższe w styczniu ($-2,6^{\circ}\text{C}$). Termiczne lato ze średnią dobową temperaturą powietrza ponad 15°C trwa tutaj około 90 dni – zaczyna się w drugiej dekadzie czerwca, a kończy się w pierwszych dniach września. Termiczna zima ze średnią temperaturą dobową poniżej 0°C trwa około 91 dni – od początku grudnia do początku marca. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 200 – 215 dni. Średnie roczne usłonecznienie obszaru miasta wynosi 4,4 godz./dobę. Najwięcej godzin ze słońcem notuje się w czerwcu (8,2), najmniej w grudniu (0,8). Dni pogodne najczęściej występują na wiosnę (w marcu) i jesienią (w październiku). Najwięcej dni pochmurnych notuje się późną jesienią i zimą.

Średni opad roczny wynosi około 550-600 mm. Najwyższe średnie miesięczne sumy opadów przypadają na lipiec (od 50 do 90 mm) a najniższe w miesiącu lutym (30-35 mm). Na obszarze miasta średnio aż przez 150-160 dni notowany jest opad atmosferyczny.

Wiatry najczęściej wieją z sektora południowego na które przypada 52% częstości. Nieco rzadziej wieją z sektora zachodniego (42,5% częstości). Najrzadziej notowane są wiatry z sektora północnego (15,6% częstości). Cisie atmosferyczne notowane są w 16,7% przypadków.

Na terenie miasta występują dwie miejskie wyspy ciepła – większa „dobrzyńska” i mniejsza „golubska”. Mają one wpływ na istotne zmiany w przestrzennym rozkładzie temperatury i wilgotności powietrza. Największe różnice między temperaturą w ich obrębie, a obrzeżami miasta występują podczas pogody wyżowej, przy słabym wietrze i braku zachmurzenia. Najwyższe temperatury notuje się na powierzchni terenów zabudowy śródmiejskiej, terenów produkcyjnych i składowych oraz handlowych (około 2-3°C więcej niż na terenach zieleni). Najniższe temperatury występują na terenach terasy zalewowej rzeki Drwęcy oraz terenach zieleni i pokrytych wodami.

Na terenie miasta podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza, decydującym o jego jakości jest emisja zanieczyszczeń energetycznych, a w szczególności tzw. „emisja niska” z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych. Dodatkowym źródłem zanieczyszczeń jest emisja spalin z komunikacji samochodowej oraz emisja przemysłowa.

Dane literaturowe wskazują, że energetyczne spalanie paliw stałych w źródłach stacjonarnych jest główną przyczyną emisji dwutlenku siarki (prawie 100% całkowitej emisji), tlenków azotu (20%), pyłów i pyłów metali ciężkich (20 - 40%), dwutlenku węgla (33%). Duży udział emisji tlenku węgla (70%) oraz tlenków azotu (65%) pochodzi od transportu kołowego.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza pochodzi ze spalania paliw nieodnawialnych w instalacjach ciepłych lokalnych kotłowni, budynków mieszkalnych, usługowych i produkcyjnych. Zdecydowana większość budynków mieszkalnych jednorodzinnych posiada systemy ogrzewania oparte na spalaniu węgla, miału węglowego i drewna. W wyniku spalania tych paliw emitowane są pyły, tlenki węgla, siarki, azotu, które zwłaszcza w okresie od jesieni do późnej wiosny kształtują jakość powietrza w mieście. Znaczne ilości zanieczyszczeń emitują zakłady przemysłowe. Według danych GUS na koniec 2019 r. roczna emisja zanieczyszczeń powietrza w mieście wyniosła 4 tony zanieczyszczeń pyłowych i 9241 ton zanieczyszczeń gazowych. Warto dodać, że emisje ciepła do atmosfery wynikają z niedostatecznej termomodernizacji części budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń jest również ruch drogowy. Intensywny ruch pojazdów oraz częste zatrzymywanie się i ruszanie pojazdów wynikające z organizacji ruchu drogowego to podstawowe źródła zagrożeń. Największe emisje zanieczyszczeń komunikacyjnych pochodzą z ulic: Hallera, Piłsudskiego, Szosy Rypińskiej, Kościuszki, Konopnickiej, PTTK. Do newralgicznych miejsc należy zaliczyć skrzyżowania ulic: Hallera, PTTK i Brodnickiej, Piłsudskiego, Szosy Rypińskiej i Sokołowskiej, Piłsudskiego i Katarzyńskiej. Złazszcza skrzyżowania z sygnalizacją świetlną zapewniającą co prawda bezpieczeństwo uczestników ruchu, są miejscami dużej emisji zanieczyszczeń pyłów i gazów.

Golub-Dobrzyń pod względem stref klasyfikacji powietrza jest zaliczany do „strefy kujawsko-pomorskiej”, w której corocznie w latach 2015-2020 notowano klasę C (najmniej korzystną) dla benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM10.

Największym problemem w Golubiu-Dobrzyniu, tak jak i w innych polskich miastach, jest zanieczyszczenie powietrza pyłami PM10 i PM2,5. Władze miasta zachęcają mieszkańców do korzystania ze wsparcia finansowego na zamianę systemu ogrzewania na bardziej przyjazny środowisku, lecz stan zamożności społeczeństwa i niski poziom świadomości ekologicznej powodują, że proces ten przebiega powoli.

Na terenie miasta Golubia-Dobrzynia, tak jak na terenie całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego nie funkcjonuje stacja pomiarowa zanieczyszczeń powietrza. Najbliższe stacje znajdują się w Toruniu, Koniczynie (gm. Łysomice) i w Brodnicy. Istnieje potrzeba zainstalowania stacji pomiarowej w Golubiu-Dobrzyniu, aby uzyskać wiarygodne dane o stanie powietrza w mieście.

Ryc. 3 Lokalizacja stacji pomiarowych w otoczeniu Golubia-Dobrzynia (źródło: GIOŚ Bydgoszcz)

Na terenie Golubia-Dobrzynia, tak jak na obszarze całej „strefy kujawsko-pomorskiej” realizowany jest Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej, przyjęty uchwałą Nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. Zawiera on zestaw działań niezbędnych do obniżenia stężeń substancji w powietrzu takich jak: ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowane, przebudowa i modernizacja dróg, kształtowanie polityki przestrzennej poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Będzie to możliwe poprzez: wymianę pieców na niskoemisyjne, termomodernizację obiektów budowlanych, rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczych, rozbudowę sieci gazowej, realizację budownictwa energooszczędnego i pasywnego, produkcję energii odnawialnej ze źródeł prosumenckich w sektorze publicznym i mieszkaniowym, inwentaryzację źródeł ciepła, specjalistyczne doradztwo energetyczne, ograniczenie emisji z transportu drogowego, rozbudowę zielonej infrastruktury, prowadzenie edukacji ekologicznej, działania kontrolne.

Największym wytwórcą energii cieplnej w Golubiu-Dobrzyniu jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Do produkcji ciepła wykorzystywane są dwa paliwa tzn. miał węglowy i gaz ziemny. Ciepło dostarczane jest na terenie „dobrzyńskiej” części miasta. Z ciepła produkowanego przez PEC korzysta 114 odbiorców indywidualnych i grupowych. Największym odbiorcą ciepła niezmiennie jest Spółdzielnia Mieszkaniowa. W 2020 roku struktura sprzedaży kształtowała się następująco: Spółdzielnia mieszkaniowa 61,7% całej produkcji, pozostałe wspólnoty 13,9% produkowanego ciepła, 19,6% obiekty samorządowe i państwowe, 4,1% przedsiębiorstwa.

W 2020 roku długość ciepłociągu wynosiła 11 279 m. Ogrzewana powierzchnia na koniec 2020 r. wynosiła 156 865,63 m².

Należy zauważyć, że od 1.01.2020 r. ustawa Prawo energetyczne nakazuje podmiotom posiadającym tytuł prawny do korzystania z obiektu, który nie jest przyłączony do sieci ciepłowniczej lub wyposażony w indywidualne źródło ciepła, zlokalizowanego na terenie, na którym istnieją techniczne warunki dostarczania ciepła z systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, zapewnia efektywne energetycznie wykorzystanie lokalnych zasobów paliw i energii przez przyłączenie obiektu do sieci ciepłowniczej, o ile istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci ciepłowniczej i dostarczania ciepła do tego obiektu z sieci ciepłowniczej.

W dniu 24 czerwca 2019 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął tzw. ustawę antysmogową (uchwała Nr VIII/136/19), wprowadzającą na obszarze województwa ograniczenia

i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 3 lipca 2019 r., poz. 3743). Zgodnie z uchwałą:

- z dniem 1 września 2019 r. obowiązuje zakaz spalania węgla brunatnego, mułów, flotokoncentratów, mialu węglowego słabej jakości i mokrej biomasy (powyżej 20% wilgotności),
- od 1 stycznia 2024 r. obowiązuje zakaz eksploatacji kotłów na paliwa stałe pozaklasowych (poniżej 3 klasy), a od 1 stycznia 2028 r. kotłów poniżej 5 klasy,
- od 1 stycznia 2024 r. zakaz eksploatacji ogrzewaczy pomieszczeń na paliwa stałe, np. kominków nie spełniających norm tzw. ekoprojektu.

Analiza SWOT - OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Realizacja uchwały antysmogowej Wdrażanie programu ochrony powietrza Korzystne warunki dla rozwoju energii na bazie OZE Realizacja Programu „Czyste powietrze”	Wysoki udział paliw stałych w produkcji energii Niezadawalający stan jakości powietrza wyrażony przekroczeniem poziomu dopuszczalnego PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)piranu Duży udział urządzeń o niskich klasach grzewczych Niska świadomość społeczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój energetyki rozproszonej i OZE Ograniczenie niskiej emisji Nowe środki finansowe z UE	Zanieczyszczenie powietrza spowodowane niską emisją Wzrost liczby i natężenia ruchu pojazdów Zmiany klimatu i wzrost ilości i częstotliwości zjawisk ekstremalnych

3. Zagrożenia hałasem

Hałasem jest każdy dźwięk, który w danych warunkach jest niepożądany, szkodliwy czy też uciążliwy. Hałas jest czynnikiem środowiskowym, który w znaczący sposób wpływa na samopoczucie osób poddanych jego oddziaływaniu. Wpływ hałasu uzależniony jest od jego natężenia i długości narażenia organizmu na jego działanie. Ochrona przed hałasem ma zapewnić najlepszy stan akustyczny środowiska. Właściwe kształtowanie klimatu akustycznego jest jednym z priorytetowych zadań ochrony środowiska, zwłaszcza w miastach. W tym celu należy utrzymywać hałas, co najmniej na tym poziomie dotrzymującym jego dopuszczalny poziom. W przypadku przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu na danym obszarze, obszar ten zalicza się do kategorii terenu zagrożonego hałasem. Przez teren zagrożony hałasem rozumie się teren, dla którego przekroczone są poziomy hałasu w stopniu wymagającym podjęcia przedsięwzięć ochronnych w pierwszej kolejności.

Głównymi źródłami hałasu na terenie Golubia-Dobrzyńa są drogi o największym natężeniu ruchu pojazdów oraz zakłady przemysłowe. Przez Golub-Dobrzyń prowadzą trzy drogi wojewódzkie: nr 534 Lipnica – Golub-Dobrzyń – Rypin, 554 Kowalewo Pomorskie - droga krajowa nr 15 – Zbójno – Kikół i 569 Golub-Dobrzyń – Dobrzejewice - droga krajowa nr 10. Drogi te odznaczają się największym ruchem pojazdów. Według ostatnich wyników Generalnego Pomiaru Ruchu z 2015 r. na odcinku drogi nr 534 w kierunku Wąbrzeźna odnotowano średnio 2755 pojazdów na dobę, a na odcinku w kierunku Rypina 3590 pojazdów na dobę, na drodze nr 554 odnotowano ruch 3920 pojazdów na dobę, a na drodze nr 569 odnotowano 3321 pojazdów na dobę. Do najbardziej uciążliwych ulic pod względem akustyczny należy zaliczyć: Hallera, Piłsudskiego, PTTK, Sokołowską, Katarzyńską oraz Plac Tysiąclecia. Na terenie miasta nie prowadzi się regularnych monitoringowych pomiarów poziomu hałasu. Ostatnie badania realizowane przez WIOŚ Bydgoszcz pochodzą z 2015 r. Pomiary wykonano w 3 punktach miasta na wysokości 4,0 m n.p.t., zlokalizowanych przy ul. Piłsudskiego 12, ul. PTTK 60 oraz ul. Hallera 1. Pomiarami objęto dwie doby w dni powszednie, z czego jedną w okresie wiosennym i jedną w okresie jesiennym. Wartości równoważnego poziomu dźwięku uśrednione dla całej kampanii pomiarowej, dla punktów pomiarowych na linii zabudowy, dla pory dnia LAeqD znajdują się w przedziale 65,0 dB do 69,2 dB, a dla pory nocy LAeqN w zakresie 60,0 dB do 61,6 dB. Wyniki pomiarów wykazują przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku w porze nocnej na wszystkich monitorowanych ulicach (od 4,0–5,6 dB), jak również przekroczenia dla pory dnia przy ul. Hallera oraz ul. Piłsudskiego (od 4,0–4,2 dB). W porze dziennej nie zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnej normy hałasu jedynie na stanowisku badawczym przy ul. PTTK. W porównaniu z wynikami badań z lat ubiegłych, obserwuje się obniżenie poziomu dźwięku przy monitorowanych ulicach o około 2–3 dB. Natężenie ruchu na

monitorowanych stanowiskach wahało się w porze dziennej w granicach 288–833 poj./h z 5–13% udziałem pojazdów ciężkich oraz w porze nocnej od 56–118 poj./h z 14–38% udziałem pojazdów ciężkich.

Emisja hałasu przemysłowego dotyczy głównie zakładów zlokalizowanych w północnej i południowej części miasta. Zakłady zobowiązane są do zapewnienia dopuszczalnego poziomu hałasu na terenach sąsiednich. W przypadku przekroczeń konieczne jest podjęcie działań naprawczych.

Analiza SWOT - ZAGROŻENIE HAŁASEM

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Budowa obwodnicy miasta Zidentyfikowane obszary zagrożone ponadnormatywnym poziomem hałasu Rozbudowa sieci dróg rowerowych i alternatywnych środków transportu Budowa, przebudowa i modernizacja dróg Niewielka uciążliwość hałasu przemysłowego	Uciążliwości związane z emisją hałasu drogowego spowodowane dynamicznym wzrostem ilości pojazdów samochodowych Koncentracja zabudowy mieszkaniowej w strefach uciążliwości akustycznej Brak wyznaczonych „obszarów cichych” Duże natężenie ruchu w centrum miasta Brak obwodnicy
SZANSE	ZAGROŻENIA
Wdrażanie programów ochrony przed hałasem Rozwój infrastruktury rowerowej i transportu zbiorowego Rozwój nowoczesnych technologii w drogownictwie i środkach transportu ograniczających generowanie i emisję hałasu Poprawa stanu technicznego dróg Poprawa organizacji ruchu drogowego	Dynamiczny wzrost ilości pojazdów i natężenia ruchu drogowego Wzrost ilości urządzeń chłodniczych i klimatyzatorów Rozwój urbanizacji

4. Pola elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne (PEM) to ostatnio jedno z najbardziej powszechnych zjawisk towarzyszących człowiekowi. Promieniowanie elektromagnetyczne jest „zanieczyszczeniem” środowiska, wytwarzanym sztucznie przez wszystkie urządzenia, w których następuje przepływ prądu. Należą do nich wszelkie urządzenia elektryczne używane bezpośrednio przez człowieka takie jak: pralki, kuchenki mikrofalowe, telefony komórkowe itp., instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (stacje bazowe telefonii komórkowej, anteny radiowo-telewizyjne, radiolinie, urządzenia nawigacyjne itp.) oraz linie wysokiego napięcia. Znaczące oddziaływania na środowisko powodują urządzenia i sieci energetyczne w paśmie 50 Hz oraz urządzenia radiokomunikacyjne i radiolokacyjne w paśmie od 300 MHz do 40000 MHz.

Zgodnie z zapisami zawartymi w ustawie - Prawo Ochrony Środowiska, pewne ograniczenia i obowiązki inwestorów dotyczą instalacji, z których emitowane są pola elektromagnetyczne z następujących instalacji:

- stacji elektroenergetycznych i napowietrznych linii elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i wyższym,
- instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa 15 W lub wyższa, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300000 MHz.

Prowadzący tego typu instalacje oraz użytkownicy urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne o powyższych parametrach są zobowiązani do wykonywania pomiarów poziomów elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie miasta Golubia-Dobrzynia występuje jedna linia wysokiego napięcia – linia 110 kV, przebiegająca wzdłuż wschodnich granic miasta. Zasilanie Miasta Golubia-Dobrzynia w energię elektryczną ma miejsce z Głównego Punktu Zasilania GPZ Golub-Dobrzyń o napięciu 110/15 kV. Energia elektryczna dla potrzeb komunalnych i przemysłowych miasta dostarczana jest przez ENERGA - OPERATOR S.A. oddział w Toruniu. Przedsiębiorstwo zajmuje się eksploatacją, rozbudową i modernizacją sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia (110 kV) oraz sieci SN (15Vkv) i NN (0,4 kV).

Na obszarze Golubia-Dobrzynia zlokalizowane są pojedyncze stacje bazowe telefonii komórkowej. Są to nadajniki o standardach GSM i UMTS, w których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych

pasmach częstotliwości. Nadajniki znajdują się: przy ul. Dworcowej 11, na dachu budynku przy Placu Tysiąclecia 22A, przy ul. Lipnowskiej 9 (teren PSP), przy ul. Szosa Rypińska 44 (2 maszty - teren EC),

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiar monitoringowy promieniowania elektromagnetycznego wykonywane są na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych, a wartości dopuszczalne PEM określa się dla miejsc dostępnych dla ludności, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Badania natężenia pól elektromagnetycznych prowadzone przez GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy nie wykazały w latach 2009 - 2019 w żadnym z przebadanych punktów w województwie kujawsko-pomorskim przekroczeń dopuszczalnej normy promieniowania elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m.

Analiza SWOT - POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Niskie poziomy promieniowania elektromagnetycznego w środowisku Prowadzenie rejestru zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne Niewielka liczba źródeł pól elektromagnetycznych Peryferyjny przebieg linii 110 kV	Niski poziom świadomości społeczeństwa w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony przez GIOŚ Działania prewencyjne na etapie planowania przestrzennego Modernizacja sieci energetycznych	Dynamiczny wzrost liczby abonentów telefonii komórkowej Wzrost liczby urządzeń elektrycznych

5. Gospodarowanie wodami

Pod względem hydrograficznym obszar miasta Golubia-Dobrzynia leży w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni Drwęcy – jej prawobocznego dopływu. Obszar miasta jest stosunkowo ubogi w wody powierzchniowe. Poza Drwęcą, która stanowi oś hydrograficzną miasta, na jego terenie występują tylko niewielkie cieki. Obszar miasta leży w bezpośrednim przyrzeczu Drwęcy i w zlewni lewobocznego jej dopływu - Strugi Radomińskiej.

Drweca jest prawobocznym dopływem Wisły o całkowitej długości 207,2 km. Przeprowadzone przez GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy badania jakości wód Drwęcy wskazują, że na odcinku rzeki w granicach miasta zanotowano pozaklasową jakość wody, mimo iż między Brodnicą a Golubiem-Dobrzyniem nie ma żadnych istotnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej niekorzystnym parametrem był wskaźnik chlorofilu „a”, nie odpowiadający normom dopuszczalnym. Na poziomie III klasy utrzymywały się wskaźniki azotynów, fosforu ogólnego i miana coli.

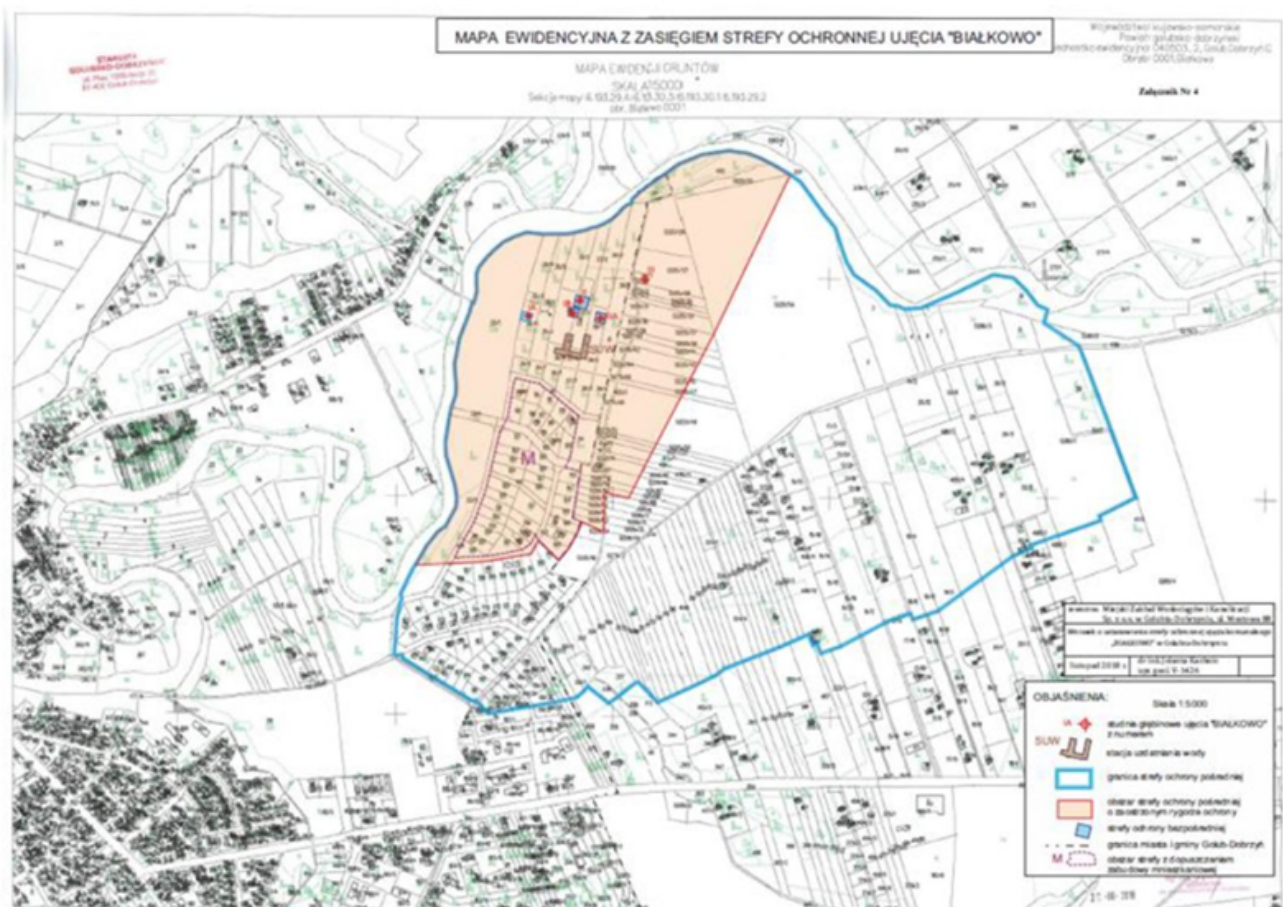
Struga Radomińska, zwana także Strugą Dobrzyńską lub Dobrzynką bierze początek z mokradeł na wschód od Radomina (na terenie gminy Brzuze). Długość cieku wynosi 15,7 km, a powierzchnia jego dorzecza 34,4 km². Struga płynie wykorzystując płytką i wąską rynną polodowcową. Cechą charakterystyczną Strugi jest zachwiany reżim hydrologiczny, gdyż w okresach długotrwałej suszy zmniejsza się drastycznie przyływ wody, aż do sporadycznych zaników wody.

Na terenie miasta znajduje się jedno niewielkie jezioro Jeziórki o powierzchni około 2,1 ha. Otoczone jest terenami leśnymi, zadrzewionymi i nieużytkami. Planowane jest zagospodarowanie rekreacyjne części gruntów w otoczeniu jeziora.

Obszar miasta Golub-Dobrzyń znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wyznaczonych w celu ochrony przed degradacją zasobów wody pitnej. Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują na czterech poziomach. Poziomy jurajski i kredowy nie są eksploatowane. Poziom trzeciorzędowy jest eksploatowany w niewielkim stopniu. Podstawowe znaczenie dla miasta mają wody czwartorzędowe, które są ujmowane na cele użytkowe, zarówno odbiorców indywidualnych, jak i zbiorowych. Główny poziom zasobowy występuje na głębokości od kilkunastu do 50 m. Należy zaznaczyć, że w obrębie doliny Drwęcy ze względu na brak nieprzepuszczalnej warstwy izolacyjnej pierwszy poziom plejstoceni

nie jest chroniony przed migracją zanieczyszczeń. Wody z tego poziomu ujmowane są na ujęciu „Białkowo”, które jest zlokalizowane we wschodniej części miasta. Rozporządzeniem Nr 2/2020 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 lutego 2020 r. ustanowiono strefę ochronną tego ujęcia wód podziemnych. Składa się ona z terenu ochrony bezpośredniej o powierzchni 0,218 ha i terenu ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych (o powierzchni 142 ha) wraz z wyznaczonym obszarem ochrony pośredniej o zaokrąglonych rygorach ochrony (o powierzchni 43 ha). Na terenie strefy ochronnej obowiązują zakazy mające na celu ochronę zasobów ujmowanych wód. Zasięg przestrzenny strefy ochronnej ilustruje niżej zamieszczona rycina.

załącznik nr 4
do rozporządzenia Nr 2/2020
Wojewody Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 21 lutego 2020 r.

Ryc. 4 Zasięg strefy ochronnej ujęcia wód „Białkowo” (źródło: załącznik nr 4 do w/w Rozporządzenia)

Tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Drwęcy (na jej terasie zalewowej) zaliczane są do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Ilustruje to rycina.

Ryc. 5. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl>)

Monitoring wód powierzchniowych jest realizowany kompleksowo przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy w ramach zadań monitoringowych. Corocznymi badaniami monitoringowymi objęta jest rzeka Drwęża, a właściwie jednolita część wód rzecznych PLRW20002028999 Drwęża od Brodniczki do ujścia. Ostatnie wyniki badań z 2019 r. wykazały stan chemiczny poniżej dobrego, a ogólną ocenę na poziomie złego stanu wód. Niezbędne są zatem działania prowadzące do dalszej poprawy jakości wód rzeki.

Źródłami zanieczyszczenia wód na terenie Golubia-Dobrzyńa są: emisja ścieków komunalnych, odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych, spływ powierzchniowy z pól biogenów i nadmiaru nawozów oraz środków ochrony roślin. Mimo sukcesywnej rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej część zabudowy nie jest podłączona do sieci kanalizacyjnej, a ścieki gromadzone są w zbiornikach okresowo wybieralnych lub oczyszczane w oczyszczalniach przydomowych.

Analiza SWOT - GOSPODAROWANIE WODAMI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Rzeka Drwęża – oś hydrograficzna miasta Ukształtowana sieć dopływów Drwęży i kilka	Niezadowalająca jakość wód Drwęży Presja urbanizacji w otoczeniu jeziora Jeziórki

niewielkich akwenów Stałe przestrzennie obszary szczególnego zagrożenia powodzią Chronione prawnie zasoby wód podziemnych SZANSE Stosowanie zamkniętych obiegów wody Przeciwdziałanie suszy i powodziom w dokumentach strategicznych i planistycznych Sukcesywnie aktualizowane plany gospodarowania wodami	Sukcesywne zwiększanie się powierzchni utwardzonych terenów nieprzepuszczalnych Niewystarczająca sieć krajowa monitoringu zmian ilościowych wód podziemnych ZAGROŻENIA Postępujące zmiany klimatyczne z nasilaniem się długich okresów bezopadowych i opadów nawałnych Zanieczyszczenia wód Drwęcy pochodzące z górnej części zlewni
---	--

6. Gospodarka wodno-ściekowa

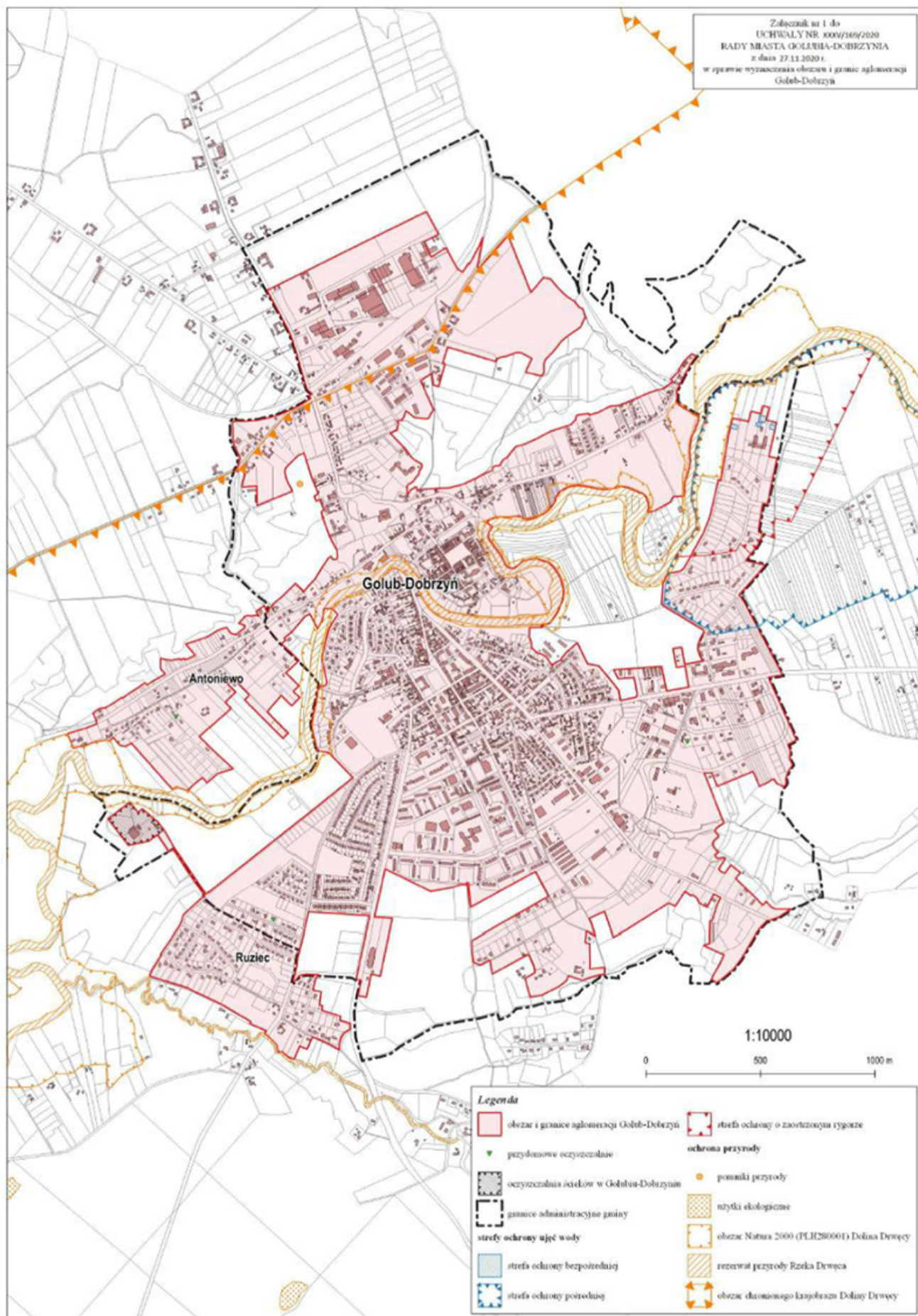
Zbiorowym zaopatrzeniem w wodę oraz zbiorowym odprowadzaniem ścieków z terenu miasta zajmuje się spółka - Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Golubiu-Dobrzyniu.

Praktycznie cały obszar miasta jest zwodociągowany. Według danych GUS na koniec 2020 r. długość eksploatowanej sieci wodociągowej wynosi 42,4 km, w tym 30,0 km sieci rozdzielczej. Funkcjonują 1463 przyłącza wodociągowe. Z wodociągu korzysta 11969 mieszkańców miasta. Według danych MZWIK do sieci wodociągowej jest łącznie podłączonych 1535 odbiorców. Sieć wodociągowa jest sukcesywnie rozbudowywana. Dąży się do spinania poszczególnych części sieci wodociągowej. Woda do sieci wodociągowej dostarczana jest z sukcesywnie rozbudowywanego i modernizowanego ujęcia wody „Białkowo” przy ul. Źródlanej 7. Informacje o strefie ochronnej ujęcia podano w poprzednim rozdziale.

Łączna długość sieci kanalizacyjnych na terenie miasta wg GUS na koniec 2020 r. wynosi 43,2 km. Istnieją 1374 przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z kanalizacji korzysta 11846 mieszkańców miasta. Według danych MZWIK do sieci kanalizacyjnej jest łącznie podłączonych 1499 odbiorców.

Powstające ścieki sanitarne na terenie miasta oczyszczane są w oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w południowo-zachodniej części miasta przy ul. Leśnej 1. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Jej średnia przepustowość wynosi 2200 m³/dobę, a maksymalna godzinowa 202 m³/h. Oczyszczalnia jest wyposażona w punkt zlewny. Do oczyszczalni dopływa i dostarczanych jest średnio 1340 m³/dobę, czyli posiada jeszcze rezerwy przepustowości.

Uchwałą Nr XXXV/169/2020 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 27 listopada 2020 r. wyznaczono obszar i granice aglomeracji Golub-Dobrzyń o równoważnej liczbie mieszkańców 13038 RLM. Oczyszczalnia obsługuje obszar miasta oraz wsie Antoniewo i Ruziec z wiejskiej gminy Golub-Dobrzyń. Liczbę stałych mieszkańców aglomeracji określono na 12167 mieszkańców miasta. Zasięg przestrzenny aglomeracji ilustruje mapa.

Ryc. 6. Zasięg aglomeracji „ściekowej” (źródło: załącznik graficzny do w/w uchwały)

Analiza SWOT - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

MOCNE STRONY Duży stopień zwodociągowania miasta Duży stopień skanalizowania miasta Rezerwy przepustowości oczyszczalni Sukcesywnie modernizowana oczyszczalnia ścieków Sukcesywny rozwój sieci kanalizacyjnych i przepompowni SZANSE Sukcesywna realizacja i okresowe aktualizowanie krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych Możliwości finansowania przedsięwzięć kanalizacyjnych z programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027	SŁABE STRONY Brak systemowej kontroli szczelności szamb ZAGROŻENIA Rosnące koszty utrzymania i modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
---	---

7. Zasoby geologiczne

Na powierzchni całego obszaru miasta Golubia-Dobrzynia zalegają osady czwartorzędowe. Ich miąższość jest znaczna, lokalnie przekracza 100 m. Najmniejsza jest w obrębie dna doliny Drwęcy. Są to osady lodowcowe, wodnolodowcowe, rzeczne, jeziorne, oraz biogeniczne. Baza surowców użytecznych w takich osadach jest uboga. Występujące na powierzchni kruszywa są wieku czwartorzędowego.

Na terenie miasta nie występują udokumentowane złoża surowców naturalnych i nie jest prowadzona eksploatacja kopalin.

Na terenie miasta nie ma zaewidencjonowanych osuwisk. Jednak północna strefa krawędziowa doliny Drwęcy to obszar potencjalnie narażony na występowanie tego typu zjawisk. Procesy mogą wystąpić przy realizacji nowych inwestycji liniowych np. budowa obwodnicy miasta, planowana w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego linia kolejowa Golub-Dobrzyń – Rypin, a także w przypadkach realizacji zabudowy w strefie krawędziowej.

Analiza SWOT - ZASOBY GEOLOGICZNE

MOCNE STRONY Brak kolizji pomiędzy eksploatacją kopalin a rozwojem miasta SZANSE Przepuszczalne osady w dnie doliny Drwęcy infiltrujące nadmiary wód opadowych	SŁABE STRONY Rozwój procesów osuwiskowych w strefie krawędziowej doliny Drwęcy ZAGROŻENIA Brak skutecznego systemu planowania przestrzennego Planowane inwestycje mogące naruszyć stabilność skarpy dolinnej
--	--

8. Gleby

Około 40% powierzchni miasta stanowią użytki rolne. Duże walory rolnicze posiadają tylko grunty w północnej części miasta, położone na wysoczyźnie morenowej. Na bazie glin polodowcowych i piasków gliniastych wykształciły się urodzajne gleby brunatne. Pozostałe tereny, w tym zwłaszcza dolina Drwęcy, to tereny o niskiej przydatności rolniczej gleb. W tej części dominują gleby rdzawe wykształcone z piasków, torfowe, murszowe i aluwialne. Gleby torfowe lub mułowo-torfowe rozwinęły się również w miejscach obniżen terenu, o płytkim zaleganiu wód gruntowych, a zajęte są przeważnie przez średniej jakości użytki zielone lub nieużytki rolnicze.

Gleby narażone są na procesy degradacji. Zjawiska te związane są z tzw. erozją wietrzną, która polega na wywiewaniu cząstek próchnicznych głównie na odkrytych i pozbawionych roślinności obszarach. Natomiast w strefach krawędziowych dolin i rynien, głównie doliny Drwęcy, występują procesy erozji wodnej powierzchniowej i wąwozowej polegające na wymywaniu wierzchnich warstw gleby na terenach o wysokich spadkach.

Analiza SWOT - GLEBY

MOCNE STRONY Bogate zasoby gleb o wysokiej przydatności rolniczej	SŁABE STRONY Nasilanie procesów erozyjnych na terenach gleb
--	--

w północnej części miasta	pozbawionych trwałej roślinności Stosowanie dużej ilości nawozów sztucznych zagrożające jakości zasobów wodnych
SZANSE Ochrona gleb wysokoprodukcyjnych w przepisach prawa nie dotyczy obszarów miast	ZAGROŻENIA Długotrwałe okresy bezopadowe powodujące przesuszenie gleb Emisje zanieczyszczeń komunikacyjnych na tereny upraw

9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Na poziomie samorządu gminnego nie sporządza się planu gospodarki odpadami. Dokumentem, określającym cele i kierunki działań z gospodarki odpadami na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego jest „Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”, który służy realizacji krajowej polityki w zakresie racjonalnego gospodarowania odpadami. Określa on zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami na obszarze regionu, w sposób zapewniający ochronę wszystkich elementów środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych oraz uwarunkowań ekonomicznych, jak również z uwzględnieniem poziomu technicznego istniejącej infrastruktury w gospodarowaniu odpadami.

Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego realizowany jest w wielu dziedzinach gospodarki odpadami. Odbywa się ono zarówno w sektorze gospodarczym jak i sektorze komunalnym. Gospodarkę odpadami prowadzono zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w oparciu o funkcjonujące na terenie województwa kujawsko-pomorskiego instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej w zakresie gospodarowania odpadami na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego jest dojście do systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju poprzez:

zapobieganie powstawaniu odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła”,

odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów, wykorzystywanie właściwości materiałowych i energetycznych odpadów,

bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych w inny sposób, w tym składowanie tylko w przypadku, gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku.

Obecnie trwają prace nad aktualizacją wojewódzkiego planu gospodarki odpadami na lata 2023-2028 z perspektywą na lata 2029-2034.

Odpady, w zależności do źródła ich powstawania, można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

odpady komunalne (w tym odpady niebezpieczne powstające w gospodarstwach domowych);

odpady z sektora gospodarczego powstające w wyniku działalności przemysłowej i usługowej (odpady inne niż niebezpieczne oraz niebezpieczne).

Na mocy ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, od dnia 1 lipca 2013 r. gmina jest odpowiedzialna za zorganizowanie systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz sprawuje nadzór nad odpowiednim zagospodarowaniem odebranych od mieszkańców odpadów komunalnych. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 powyższej ustawy burmistrz miasta sporządza coroczną analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi w celu m.in.: weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, potrzeb inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi oraz kosztów poniesionych w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych.

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu miasta Golubia-Dobrzynia prowadzi na mocy umowy PUKiM EKOSYSTEM sp. z o.o. Wszystkie nieruchomości na terenie miasta są wyposażone w pojemniki do odbioru odpadów zmieszanych oraz od 2020 r. obowiązkowo do segregacji odpadów w sposób selektywny. Prowadzona jest zbiórka następujących frakcji odpadów: bioodpady, papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, odpady budowlano-remontowe i rozbiórkowe, tekstylia, opakowania po środkach ochrony roślin, odpady z czyszczenia ulic i placów. Część z wymienionych wyżej frakcji odpadów mieszkańcy „u źródła” gromadzą w kolorowych pojemnikach: żółtych (tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale), niebieskich (papier i tektura), zielonych (szkło i opakowania szklane), brązowych (bioodpady). W związku z tym, iż od dnia 6 września 2019 r. likwidacji uległy regiony gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczone w wojewódzkich planach gospodarki odpadami oraz regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), odpady z terenu miasta przekazywane są do tzw. „instalacji komunalnej” w Niedźwiedziu (gm. Dębowa Łąka).

Na terenie Golubia-Dobrzynia nie powstał tzw. PSZOK (punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych). Ekosystem sp. z o.o. jest zobowiązana, w ramach umowy, do dostarczenia na wskazaną przez Zamawiającego nieruchomość – po uprzednim zgłoszeniu przez mieszkańców do Urzędu Miasta w Golubiu-Dobrzyniu, odpowiednich pojemników lub innego sprzętu technicznego do odbioru odpadów, jakie powinny trafić do PSZOK oraz odbioru tych odpadów. Istnieje także możliwość wywozu do PSZOK-u w Niedźwiedziu odpadów własnym transportem.

Systemem gospodarki odpadami na 31.12.2020 r. objęto 9783 mieszkańców miasta (na 12060 osób zameldowanych), na podstawie złożonych deklaracji. Różnica wynika z faktu, iż część osób faktycznie nie przebywa w miejscu zameldowania. Większość osób zamieszkuje w zabudowie wielorodzinnej (6447 osób w 231 budynkach), a mniejsza liczba w zabudowie jednorodzinnej (3336 osób w 1149 budynkach).

Miasto jest zobowiązane do osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu. W 2020 roku poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła osiągnął 51,18%, a więc osiągnął wymaganą wartość. Poziom recyklingu innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych osiągnął 100%.

Prowadzony jest przez władze miasta wspólnie z firmą EKOSYSTEM konkurs ekologiczny „Kto odpady segreguje, ten odpady redukuje”. Konkurs polega na selektywnej zbiórce makulatury, zużytych odpadów elektrycznych i elektronicznych, baterii oraz niezniszczonych zabawek, książek a także plastikowych nakrętek od butelek.

Wprowadzony obowiązek segregacji odpadów komunalnych na wszystkich nieruchomościach ma na celu wymóc na mieszkańcach miasta segregację odpadów i wprowadzić w pełnym wymiarze „segregację u źródła”. Priorytetowym zadaniem dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata następne jest uświadamianie mieszkańców miasta w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz racjonalnego segregowania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia określonych poziomów odzysku i recyklingu odpadów. Dodatkowym zadaniem jest uszczelnianie systemu gospodarki odpadami. Zadanie to będzie realizowane w dwóch aspektach kontrola nieruchomości oraz kontrola segregacji odpadów na nieruchomości.

W zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest, Rada Miasta Golubia-Dobrzynia uchwałą nr XXXII/152/2020 z dnia 29 września 2020 r. przyjęła nowy „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2020-2032”. Celem Programu jest sukcesywne usuwanie azbestu z terenu miasta. Oszacowano koszt całkowitej usługi usunięcia 1 Mg azbestu na kwotę 750 zł. Realizacja zadania znacznie przewyższa możliwości budżetu Miasta, dlatego niezbędne jest pozyskiwanie środków zewnętrznych. Rozpoczęto kampanię informacyjno-edukacyjną. Do 30 lipca danego roku lub do wyczerpania środków przewidzianych na ten cel przyjmowane są wnioski o dofinansowanie usunięcia azbestu w roku następnym. Docelowym terminem realizacji „Programu ...” jest 2032 rok.

Analiza SWOT - GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

MOCNE STRONY Wdrożenie systemu segregacji i odzysku odpadów Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu Sukcesywna likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest SZANSE Możliwości kontynuowania sposobu unieszkodliwiania odpadów poza miastem Intensyfikacja działań edukacyjnych i wzrost świadomości społecznej w zakresie zasad gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnej zbiórki odpadów Zapobieganie powstawaniu odpadów Kontynuowanie sprawnego systemu selektywnej zbiórki odpadów	SŁABE STRONY Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie zasad gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnej zbiórki odpadów Brak PSZOK-u na terenie miasta Brak miejsc przygotowania do ponownego użycia (tzw. punkty napraw) oraz punktów wymiany rzeczy używanych Powstawanie nielegalnych miejsc składowania odpadów, nielegalny obrót i magazynowanie odpadów ZAGROŻENIA Wzrost ilości wytwarzanych odpadów przez społeczeństwo Wzrost ilości odpadów opakowaniowych Wzrastające koszty gospodarowania odpadami
---	--

10. Zasoby przyrodnicze

Podstawę systemu przyrodniczego miasta Golubia-Dobrzynia stanowią:

- dolina rzeki Drwęcy jako ekosystem stanowiący korytarz ekologiczny chroniony jako obszar chronionego krajobrazu,
- dno doliny Drwęcy chronione jako specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000,
- koryto rzeki Drwęcy wraz z pasem terenu o szerokości 5 m po obu stronach rzeki chronione jako rezerwat przyrody,
- zbocza doliny Drwęcy stanowiące unikalny system integracji procesów przyrodniczych i działalności człowieka,
- tereny leśne oraz tereny zieleni urządzonej.

Najwyższą formą ochrony na terenie miasta jest rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca”, który został utworzony w celu ochrony środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, a w szczególności dla ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci, certy. Rezerwat powstał w 1961 r. (na mocy Zarządzenia Nr 130 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r., M.P. Nr 71, poz.202) i obejmuje koryto rzeki Drwęcy wraz z 5-metrowym pasem przybrzeżnym oraz części niektórych dopływów Drwęcy, w tym Ruziec (od Zaręby do ujścia do – poza obszarem miasta). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 17 października 2016 r. W granicach miasta Golubia-Dobrzynia znajduje się obszar o powierzchni 16,48 ha. Celem ochrony rezerwatu jest środowisko wodne i ryby w nim bytujące. Jedną z większych osobliwości tego rezerwatu jest występowanie w wodach Drwęcy minoga rzeczno. Dla rezerwatu określono rodzaj – faunistyczny, ze względu na dominujący przedmiot ochrony typ: faunistyczny, a ze względu na główny typ ekosystemu typ: wodny. Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy określone w art. 15 ust 1 ustawy o ochronie przyrody. Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca posiada plan ochrony przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”.

Przeważającą część obszaru miasta, za wyjątkiem jego północnej części, znajduje się w granicach Obszaru chronionego krajobrazu doliny Drwęcy. Czynna ochrona ekosystemów tego obszaru to: zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona doliny rzeki Drwęcy wraz z pasem roślinności okalającej, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych, racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk w obrębie Doliny Drwęcy. Na terenie miasta OChK zajmuje powierzchnię 679,26 ha (90,5% powierzchni miasta).

W granicach wymienionego obszaru chronionego krajobrazu obowiązują zakazy zawarte w Uchwale Nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie

Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego poz. 4982):

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,

2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,

4. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,

5. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,

6. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,

7. lokalizowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne

- z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Od powyższych zakazów możliwe są jednak określone odstępstwa z mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu.

Zakaz, o którym mowa w pkt 3, nie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu w obrębie zadrzewienia, należących do gatunków obcych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 2f.

Wszystkie zakazy, o których mowa wyżej nie dotyczą:

1. wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,
2. prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,
3. realizacji inwestycji celu publicznego.

Dodatkowo uchwała w sprawie OChK Doliny Drwęcy wprowadza na wybranych terenach odstępstwa od niektórych zakazów.

Na terenie miasta Golubia-Dobrzynia wprowadzono odstępstwo dla terenów położonych po obu stronach linii brzegowej rzeki Drwęcy oraz terenów wokół stawów hodowlanych, zlokalizowanych po obu stronach ulicy Sokołowskiej. Jednak planowane zagospodarowanie i zabudowa obszarów muszą uwzględnić obowiązujące zakazy, w tym w szczególności: realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu.

Na obszarze miasta znajduje się część jednego obszaru Natura 2000 – specjalnego obszaru ochrony siedlisk .Dolina Drwęcy PLH280001. Obszar ten obejmuje rzekę Drwęcę wraz z niektórymi dopływami. Jest to obszar ważny dla ochrony bogatej ichtiofauny i mozaiki siedlisk związanych z doliną rzeczną ze zbiornikami (starorzeczami), torfowiskami, lasami m. in. bukowymi, grądowymi, lęgowymi, borami bagiennymi. Wg standardowego formularza danych Natura 2000 dla tego obszaru obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych

siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym - występuje tu 27 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 8 gatunków ryb. Spośród podanych 27 gatunków zwierząt 11 to ptaki objęte artykułem 4 Dyrektywy 79/409/EWG oraz wymienione w Załączniku II Dyrektywy 92/43/EWG. Na całym obszarze ochrony stwierdzono występowanie 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Zarządzeniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i w Olsztynie z dnia 31 marca 2014r. (Dz.Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2014r. poz. 1485 i Dz.Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014r. poz. 1180) ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy (PLH280001). Rzeką Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych: jesiotra ostronosego, troci wędrowej i łososia.

Na terenie miasta Golubia-Dobrzyńa uznano dwa pomniki przyrody:

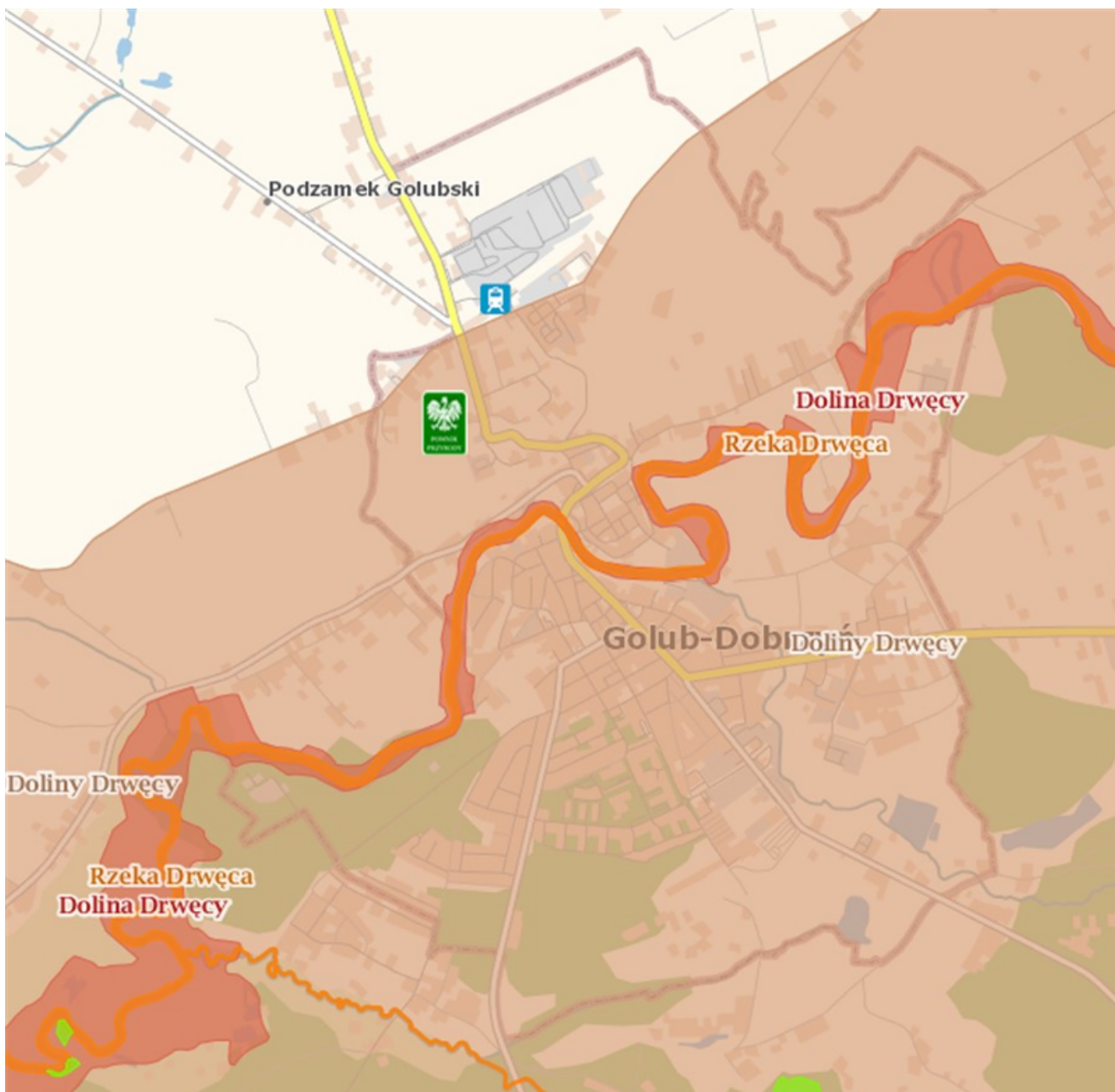
- głąz narzutowy o obwodzie 9,5 m i wysokości 4,0 m znajdujący się na Placu Tysiąclecia,
- platan klonolistny o obwodzie 387 cm i wysokości 24 m znajdujący się w parku w pobliżu wzgórza zamkowego.

Według danych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy głąz narzutowy nie posiada już statusu pomnika przyrody.

W stosunku do ww. drzewa wprowadzono ochronę polegającą na stosowaniu zakazów i wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzewa, zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści, zanieczyszczania terenu w pobliżu drzewa, umieszczania tablic, napisów i innych znaków oraz wznoszenia budowli w pobliżu drzewa.

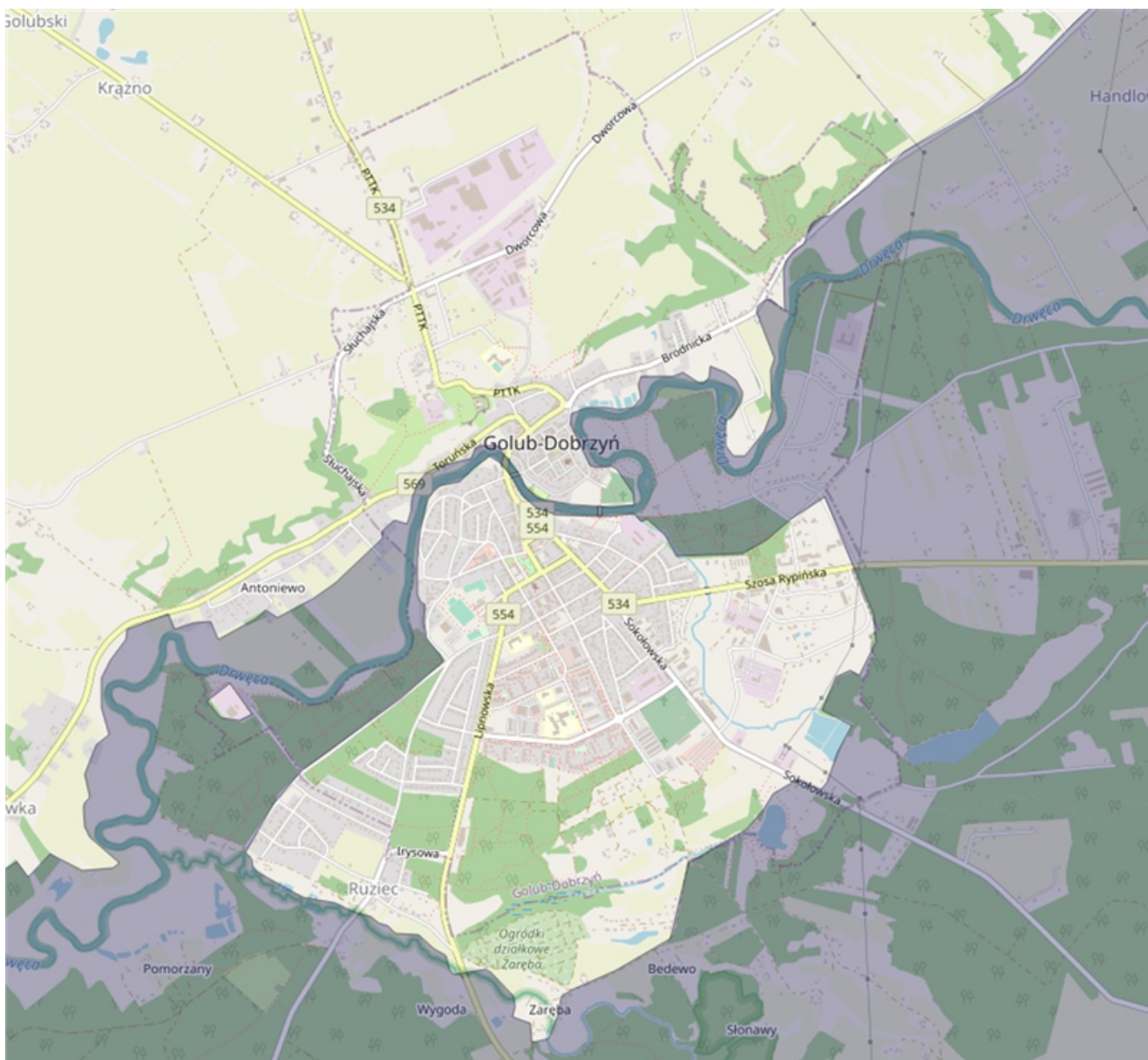
Na terenie miasta nie znajdują się żadne uznane użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe ani stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej.

Położenie obszarów chronionych na terenie miasta ilustruje mapa.

Ryc. 7. Formy ochrony przyrody (źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>)

Obszar Golubia-Dobrzynia znajduje się częściowo w zasięgu sieci korytarzy ekologicznych. Tereny położone wzdłuż Drwęcy oraz obrzeża miasta znajdują się w obrębie korytarza KPnC-13E „Dolina Drwęcy”. Tereny te należą do sieci korytarzy ekologicznych wyznaczonych przez ZBS PAN w Białowieży dla migracji dużych ssaków (wilka, rysia, jelenia i łosia). Na terenie korytarzy ekologicznych nie należy prowadzić działalności mogącej prowadzić do utrudnienia migracji roślin, zwierząt i grzybów. Zasięg korytarza ekologicznego ilustruje mapa.

Ryc. 8 Korytarze ekologiczne w rejonie Golubia-Dobrzyń (źródło: mapa.korytarze.pl)

Pod względem wskaźnika lesistości obszar miasta, jako terenu zurbanizowanego, należy do najslabiej zalesionych w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Powierzchnia lasów na terenie miasta wynosi 116 ha, co stanowi 16%. Kompleksy leśne na obszarze miasta znajdują się tylko na jego obrzeżach (za wyjątkiem północnego). Lasy wykształcone są przeważnie na siedlisku boru świeżego i boru mieszanego świeżego. W drzewostanie przeważa sosna średnich klas wiekowych, a domieszkę gatunków liściastych stanowią najczęściej brzoza, dąb, klon i grab.

Oprócz zasobów leśnych istotny element zielonej „tkanki” miasta stanowi park zlokalizowany w sąsiedztwie wzgórza zamkowego. Park o powierzchni około 2,2 ha zajmuje część dolinki dochodzącej do dna doliny Drwęcy. W drzewostanie dominują gatunki liściaste z udziałem drzew ozdobnych. Na szczególną uwagę zasługuje platan klonolistny o obwodzie 387 cm i wysokości 24 m – pomnik przyrody.

Flora miasta jako obszaru zurbanizowanego jest uboga i charakterystyczna dla terenów miejskich. W zdecydowanej większości szata roślinna została ukształtowana pod wpływem człowieka. Na terenie miasta występują śródmiejskie skwery i zieleńce, zadrzewienie przydrożne towarzyszące ciągom zabudowy, roślinność towarzysząca zabudowie, ogrody działkowe i zieleń cmentarzy.

Wzdłuż brzegów Drwęcy występuje liczne zbiorowiska roślinne, w których przeważają zbiorowiska leśne, wodne, błotne, zaroślowe i łąkowe. Roślinność łąkowa, bagienna i torfowiskowa reprezentowana jest w postaci rdestu, grzybienia białego, osoki aleosowatej, moczarki kanadyjskiej i wywłócznika kłosowego.

Świat zwierząt na terenie miasta jest uwarunkowany różnymi typami środowisk. Generalnie jest to fauna typowa dla średniej wielkości miast. Występują pospolite gatunki owadów, płazów gadów i ssaków. Licznie występują gatunki ptaków, w tym pospolite bytujące na obszarach miejskich. Na szczególną uwagę zasługuje rzeka Drwęża stanowiąca środowisko bytowania ryb łososiowatych.

Ważną sprawą przy realizacji inwestycji modernizacyjnych jest zabezpieczanie przed zniszczeniem siedlisk jeryzków oraz nietoperzy, gniazdujących lub zimujących w elewacjach lub pod stropami budynków.

11. Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie to zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy Prawo Ochrony Środowiska zdarzenia, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast poważne awarie przemysłowe zgodnie z art. 3 pkt 24 ww. ustawy to poważne awarie w zakładzie dużego lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii środowiskowej.

Prawo ochrony środowiska dzieli zakłady przemysłowe, w których ze względu na ilość znajdujących się substancji niebezpiecznych możliwe jest wystąpienie poważnej awarii na dwie grupy:

- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii,
- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Na terenie miasta Golubia-Dobrzyń żaden z podmiotów nie kwalifikuje się do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Na terenie wiejskiej gminy Golub-Dobrzyń znajduje się jeden zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii – „Eurogaz” Jacek Pakulski Białkowo 30D. Zakład ten znajduje się w odległości około 1 km od granic miasta.

Mogą natomiast wystąpić zdarzenia o charakterze poważnych awarii, związanych m.in. z:

transportem drogowym substancji niebezpiecznych,
magazynowaniem i dystrybucją produktów ropopochodnych,
awarią urządzeń oczyszczalni ścieków.

Przez Golub-Dobrzyń prowadzą trzy drogi wojewódzkie nr 534, 554 i 569. Stanowią one potencjalne źródło wystąpienia poważnej awarii na skutek awarii pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. Do innych zagrożeń mogących być sprawcą wystąpienia poważnych awarii można zaliczyć: zagrożenie chemiczne, biologiczne, wybuch gazu, niewybuchy, skażenie promieniotwórcze.

W ostatnich latach na terenie miasta nie wystąpiły jednak zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

III. Wytyczne z dokumentów krajowych i wojewódzkich

1. Polityka ekologiczna państwa

Podstawowym dokumentem krajowym w zakresie ochrony środowiska jest „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. (Monitor Polski poz. 794 z dnia 6 września 2019 r.). Dokument ten stał się najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie środowiska. Jest strategią w rozumieniu przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Jej celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. „Polityka ...” będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej 2021-2027.

Cel główny „Polityki ...”, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, przeniesiono wprost ze Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Są to:

I: Środowisko i zdrowie. *Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego*

II: Środowisko i gospodarka. *Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska*

III: *Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych*

Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Chodzi o rozwijanie kompetencji, umiejętności i postaw ekologicznych społeczeństwa oraz o poprawę zarządzania ochroną środowiska w Polsce.

Cele szczegółowe będą realizowane przez projekty strategiczne oraz wiele zadań, które konkretyzują działania wskazane w SOR i inne działania wskazane w trakcie prac nad Polityką ekologiczną państwa 2030 (np. wynikające z międzynarodowych zobowiązań dla Polski w perspektywie do 2030 r.).

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,

likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,

ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,

przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,

zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,

wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,

gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,

zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,

wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),

przeciwdziałanie zmianom klimatu,

adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,

edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,

usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu **poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji**, która jest główną przyczyną powstawania smogu. Na szczeblu rządowym oznacza to przygotowanie odpowiednich przepisów i instrumentów finansowego wsparcia, takich jak program „Czyste powietrze”, dla niezbędnych inwestycji oraz koordynację ich wdrażania w regionach.

W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych, jak na przykład w czerwcu bieżącego roku, oraz susz na znaczeniu zyskują działania związane z **adaptacją do zmian klimatu**. Ich celem jest przeciwdziałanie **miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni** oraz powszechniejsze **retencjonowanie wody** na terenach miast i wsi. „Polityka ...” przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby.

Polityka ekologiczna państwa 2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

„Polityka ...” odnosi się do wszystkich województw kraju. W stosunku do obszaru województwa kujawsko-pomorskiego wskazuje na zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM₁₀, pyłem zawieszonym PM_{2,5} i benzo(a)pirenem w pyłe zawieszonym PM₁₀. W 2017 r., ze względu na ochronę zdrowia ludzi, wszystkie 4 strefy w województwie, zobowiązane są do realizacji programów ochrony powietrza. W latach 2014–2017 emisja zanieczyszczeń gazowych, w tym dwutlenku węgla, z zakładów szczególnie uciążliwych wykazywała tendencję wzrostową.

Badania monitoringowe wykazały niedobry (w tym zły) stan większości jednolitych części wód (JCW). W roku 2017 stwierdzono zły stan chemiczny JCW na wszystkich kontrolowanych pod tym kątem punktach pomiarowych. Do złego stanu wód przyczynia się również zjawisko eutrofizacji. W roku 2017 wśród 37 monitorowanych JCWP pod kątem eutrofizacji komunalnej tylko jedna JCWP nie była dotknięta tym zjawiskiem. Z badań wynika, że 72,6% przebadanych w latach 2007–2017 JCWP jest zagrożonych niespełnieniem wymogów RDW.

Ze względu na zagrożenie województwa deficytem wody szczególnego znaczenia nabiera fakt, że w latach 2013–2015 w województwie kujawsko-pomorskim zaobserwowano kontynuację tendencji do obniżania się zwierciadła wód podziemnych.

Lasy będące własnością Skarbu Państwa są w województwie kujawsko-pomorskim w dość dobrym stanie zdrowotnym, ale jego wskaźnik lesistości jest jednym z niższych w kraju.

Województwo kujawsko-pomorskie miało w 2017 r. 31,7% udziału obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w powierzchni województwa, co było bliskie średniej krajowej wynoszącej 32,5% (z wyłączeniem obszarów Natura 2000). Niestety, w przypadku samych obszarów Natura 2000, statystyka nie wyglądała już tak dobrze, ponieważ ich udział był dość niski.

Osuwiska i masowe ruchy ziemi, erozja wietrzna oraz powodzie są zagrożeniami o oddziaływaniu i charakterystyce przestrzennej, które występują na terenie województwa głównie z powodu jego

struktury geologicznej i specyficznego ukształtowania powierzchni.

2. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego

Podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju województwa jest Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+, która została uchwalona przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr XXVII/399/20 z dnia 21 grudnia 2020 r.

Celem nadrzędnym Strategii Przyspieszenia 2030+ jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”. Natomiast przyjęta idea przewodnia Strategii – „przyspieszenie” ma polegać na zapewnieniu jak najwyższej możliwej jakości życia mieszkańców województwa w oparciu o filary: rozwoju społecznego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego, kształtowania przestrzeni, sprawnego funkcjonowania systemów. W kontekście międzyregionalnym istotne jest dążenie do niwelowania różnic i negatywnego dystansu rozwojowego względem regionów lepiej rozwiniętych, a także prześcignięcie innych regionów w tych dziedzinach, które są zidentyfikowane jako priorytetowe dla jakości życia mieszkańców województwa. W ujęciu wewnątrzregionalnym „przyspieszenie” rozumiane jest jako działania na rzecz poprawy i wyrównania jakości życia na terenie całego województwa, eliminowanie negatywnych zapóźnień rozwojowych obszarów słabiej rozwiniętych, przy odpowiedniej identyfikacji ich potrzeb i właściwym doborze interwencji.

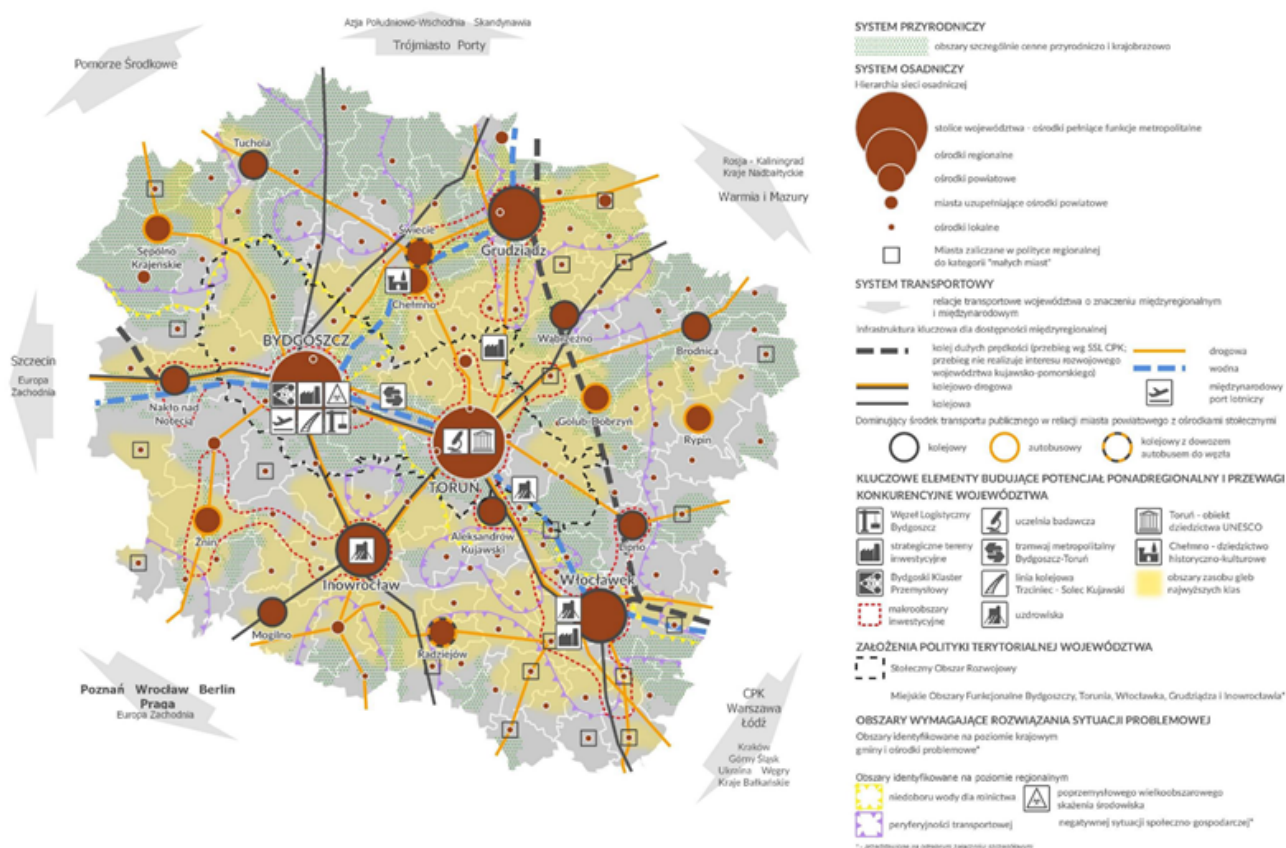
Koncepcja funkcjonalno-przestrzennego rozwoju województwa składa się z sześciu elementów obejmujących w szczególności - System przyrodniczy, z którego wynika rozmieszczenie obszarów kluczowych ze względu na charakter walorów środowiskowych. System ten ma bezpośrednie i bardzo ważne znaczenie dla kształtowania jakości życia mieszkańców, zwłaszcza związanych z utrzymaniem zdrowia oraz regeneracją sił, jest także obszarem prowadzenia działalności gospodarczych, stąd projekt Strategii wyraża wolę dążenia do zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej regionu dla przyszłych pokoleń, co najmniej na obecnym poziomie

Systematyczny rozwój wszystkich wyznaczonych elementów koncepcji, w odpowiednich dla nich kierunkach i w optymalny dla każdego z nich sposób, jest warunkiem niezbędnym do osiągnięcia założonego celu nadrzędnego rozwoju województwa. Cele i kierunki rozwoju województwa, które ujmują całość planowanej interwencji w układzie drzewa ustaleń. Jako cel nadrzędny przyjęto: Jakość życia typowa dla

wysokorozwiniętych regionów europejskich. Dla jego realizacji wytypowano cztery obszary tematyczne, w których wskazano 5 celów głównych, a do nich przypisano łącznie 28 celów operacyjnych i 221 kierunków działań.

Koncepcja funkcjonowania województwa kujawsko-pomorskiego (w ujęciu funkcjonalno-przestrzennym) na III dekadę XXI wieku została sformułowana na trzech podstawowych systemach: przyrodniczym, osadniczym, transportowym. System przyrodniczy obejmuje rozmieszczenie obszarów kluczowych ze względu na charakter walorów środowiskowych. Ilustruje to mapa modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa.

źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+

W celu głównym 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko określono m. in. cele operacyjne 42. Środowisko przyrodnicze, 47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne. Dla tych celów określono kierunki: 4201. Ograniczenie oraz działania naprawcze wobec skutków emisji zanieczyszczeń oraz degradacji środowiska, 4202. Ochrona, zwiększanie zasobów i poprawa jakości zasobów wody, 4203. Zachowanie, wzmacnianie oraz promocja potencjału dziedzictwa przyrodniczego województwa, 4204. Zachowanie, wzmacnianie oraz ochrona potencjału terenów zieleni pełniących funkcję zielonych pierścieni na terenie i wokół miast, 4205. Działania na rzecz rozwoju systemu obszarów chronionych, 4207. Rozwój idei gospodarki o obiegu zamkniętym, 4208. Odnowa i ponowne wykorzystywanie obszarów poprzemysłowych, 4701. Wsparcie rozwoju niskoemisyjnego transportu publicznego, 4702. Wsparcie rozwoju niskoemisyjnego transportu indywidualnego, 4703. Rozwój rozwiązań niskoemisyjnych w energetyce i przemyśle, 4704. Modernizacja indywidualnych oraz zbiorczych systemów grzewczych w kierunku rozwiązań niskoemisyjnych lub bezemisyjnych, 4705. Rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii, 4706. Upowszechnienie zachowań prosumenckich wśród indywidualnych odbiorców energii, 4707. Rozwój technologii oraz promocja zachowań oszczędzających zużycie energii, 4708. Promocja budownictwa energooszczędnego, 4709. Rozwój infrastruktury przesyłu i magazynowania energii elektrycznej oraz paliw, 4710. Utrzymanie wysokiej sprawności infrastruktury energetycznej gwarantującej bezpieczny poziom dostaw energii do odbiorców.

Strategia formułuje bogaty pakiet projektów kluczowych do sukcesywnej realizacji, spośród których należy wymienić te, które mają bezpośredni związek z tematyką ochrony środowiska: 401 Wzmocnienie potencjału systemu ochrony przyrody na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, 403 Opracowanie bilansów hydrologicznych i rocznej dynamiki wód dla jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych w granicach województwa kujawsko-pomorskiego, 404 Utworzenie regionalnej bazy danych o zasobach przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego oraz wieloaspektowej inwentaryzacji przyrodniczej, 406 Realizacja projektu pilotażowego z zakresu retencji dla potrzeb rolniczych i środowiskowych, 408. Powiatowe strefy rozwoju gospodarczego, 409 Opracowanie i wdrażanie wojewódzkiego systemu adaptacji do zmian klimatu, 411 Zapewnienie stabilizacji energetycznej regionu

poprzez rozwój energetyki odnawialnej, 447. Budowa obwodnic miejscowości na drogach krajowych i wojewódzkich, w tym Golub-Dobrzyń (DW534, DW5554, DW569), 461 Pakiet projektów mających na celu realizację nowej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa, w tym Odbudowa połączenia linii kolejowej 209 Kowalewo Pomorskie – Golub-Dobrzyń wraz z budową nowego odcinka Golub-Rypin w celu budowy nowego ciągu komunikacyjnego, 501 Rozwój transportu niskoemisyjnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego, 508 Działania organizacyjno-techniczne i edukacyjne na rzecz zwiększenia odporności jednostek samorządu terytorialnego na zagrożenia cywilizacyjne i zmiany klimatyczne, 512 „Animatory i Strażnicy dla Zielonego Ładu”. Platforma współpracy instytucji oraz sektora pozarządowego na rzecz realizacji założeń „Zielonego Ładu”.

3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Według Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, przyjętego uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r., obszar miasta Golub-Dobrzyń, podobnie jak całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego, położony jest w obrębie jednej strefy polityki przestrzennej, tzw. „jednostki wschodniej”. Jednostka ta obejmuje północno-wschodnią część województwa, położoną na północ i wschód od doliny Wisły. Strefa zajmuje powierzchnię 4620 km², co stanowi 25,7% ogólnej powierzchni województwa. Użytki rolne zajmują tu 73,3%, a lasy 15,3% powierzchni strefy. Strefę zamieszkuje 334 141 osób (15,9% ogółu ludności województwa), z czego tylko 35,1% stanowi ludność miejska. Gęstość zaludnienia wynosi 72,3 osób/km² (wskaźnik dla województwa – 116,9).

W oparciu o wyposażenie poszczególnych ośrodków miejskich w instytucje obsługi mieszkańców, ich pozycję w sieci osadniczej regionu i zasięg oddziaływania ustalono 6-stopniową hierarchię sieci osadniczej. Miasto Golub-Dobrzyń, będące siedzibą władz miasta oraz władz gminy miejskiej i powiatu golubsko-dobrzyńskiego, zakwalifikowano do ośrodków powiatowych, będących ponadlokalnymi ośrodkami równoważenia rozwoju. Zakres obsługi ośrodka powiatowego powinien obejmować teren miasta i całego powiatu, a potencjał instytucji obsługi mieszkańców dostosowany zostanie do obszaru oddziaływania miast i zapotrzebowania na poszczególne usługi, przede wszystkim w zakresie: szkolnictwa na poziomie średnim (w wybranych ośrodkach także pomaturalnym i wyższym), lecznictwa szpitalnego, instytucji sektora biznesu, kultury i bezpieczeństwa publicznego, obsługi turystyki i rolnictwa oraz wdrażanie podstaw wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich,

W zakresie ochrony i kształtowania środowiska Plan przewiduje m.in. gospodarowanie z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, zachowanie terenów korytarzy ekologicznych, w tym doliny Drwęcy, poprawę zanieczyszczonych wód cieków i jezior, w tym na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim, przestrzeganie reżimów ochronnych w strefach ochronnych ujęć wody, ograniczenie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, eliminację czynników zagrożenia gleb i naruszania stosunków wodnych, rozbudowę i odbudowę obiektów małej retencji wód, w tym w zlewni rzeki Drwęcy i modernizację systemów melioracyjnych, w szczególności na Pojezierzu Dobrzyńskim, zalesianie gleb nieprzydatnych rolniczo oraz wprowadzanie zadrzewień.

W zakresie ochrony środowiska kulturowego postuluje się rewaloryzację historycznych układów urbanistycznych miast, w tym Golubia-Dobrzynia, stałą konserwację odrestaurowanego zamku w Golubiu-Dobrzyniu. Planuje się również utworzenie parku kulturowego w dolinie Drwęcy.

Realizacja polityki przestrzennej w strefie „wschodniej” spowoduje intensyfikację gospodarki rolnej oraz politykę rozwoju wielokierunkowego obejmującego gospodarkę rolną, leśną i turystyczną. Kierunki zagospodarowania koncentrują się na: powiązaniu strefy ze stolicami województwa, rozwoju rolnictwa, przetwórstwa rolnego (w tym ekologicznego), rozwoju wypoczynku i rekreacji, a także agroturystyki. Ważne będą działania na rzecz poprawy środowiska przyrodniczego i wyposażenia infrastrukturalnego (gaz) tej niedoinwestowanej strefy. Efektem kumulatywnym powinno być znaczne podniesienie jakości życia mieszkańców strefy i wyrównanie poziomu wyposażenia infrastrukturalnego.

W zakresie układu podstawowego komunikacji, czyli powiązań wewnątrz województwa, Plan przewiduje przebudowę dróg wojewódzkich nr 534 o relacji: Grudziądz – Wąbrzeźno – Golub-Dobrzyń – Rypin i nr 554 relacji Golub-Dobrzyń – Kowalewo Pomorskie, obejmującą poszerzenie i wzmocnienie nawierzchni, a tym samym uzyskanie wymaganych parametrów technicznych. Przebudowa dróg obliguje do budowy obejść miejscowości i terenów zasiedlonych wszędzie tam, gdzie nie ma możliwości uzyskania odpowiednich parametrów technicznych w obecnym przebiegu drogi, w szczególności do budowy obwodnicy Golubia-Dobrzynia.

Podstawowym kierunkiem działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej dla obszaru miasta jest dalsze uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej.

Do I etapu gazyfikacji Plan zalicza między innymi realizację gazociągów wysokiego ciśnienia w oparciu o które zakłada się rozbudowę sieci umożliwiającej gazyfikację miast i gmin.

4. Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego

Według „Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” stanowiącego załącznik do uchwały Nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r., w oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa kujawsko-pomorskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz mając na uwadze oczekiwane pozytywne zmiany w ochronie środowiska, w tabelach poniżej zaproponowano cele i kierunki interwencji Programu dla poszczególnych obszarów interwencji. Cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART - tzn. są skonkretyzowane (specific, określone możliwie konkretnie), mierzalne (measurable, z przypisanymi wskaźnikami), akceptowalne (achievable, akceptowane przez osoby pracujące na rzecz ich osiągnięcia), realne (realistic, możliwe do osiągnięcia), terminowe (time-bound, z przypisanymi terminami).

Tabela 1. Obszary interwencji oraz cele Programu (Tabela 38 Programu)

OBSZARY INTERWENCJI	CELE
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu: osiągnięcie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} i PM ₁₀ osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM _{2,5} osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu
	ograniczenie emisji gazów cieplarnianych
ZAGROŻENIE HAŁASEM	dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu
	zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych
GOSPODAROWANIE WODAMI	zwiększenie retencji wodnej województwa
	ograniczenie wodochłonności gospodarki
	osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	poprawa jakości wody powierzchniowej
	wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich
ZASOBY GEOLOGICZNE	ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin
	rekultywacja terenów poeksploatacyjnych
GLEBY	dobra jakość gleb
	rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	racjonalne gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami
ZASOBY PRZYRODNICZE	zachowanie różnorodności biologicznej
	zwiększenie lesistości województwa
ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI	utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii
EDUKACJA	świadome ekologicznie społeczeństwo
MONITORING ŚRODOWISKA	zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska

Do głównych zagrożeń jakie mogą się pojawić przy realizacji założonych działań, które mogą doprowadzić do braku realizacji planowanych zadań lub opóźnienia w ich realizacji w założonym czasie (okres 2017-2020) należą:

- nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych na realizację inwestycji;
- długotrwałe i skomplikowane procedury ubiegania się o wsparcie finansowe (głównie ze środków UE);
- długotrwałe procedury przetargowe;
- długotrwałe i skomplikowane procedury uzyskiwania decyzji administracyjnych (lokalizacyjnych, środowiskowych);

zmiany prawa krajowego w trakcie realizacji Programu - skutkujące brakiem konieczności realizacji pewnych zadań czy zmianą kompetencji;

opóźnienia i przedłużający się czas budowy/realizacji inwestycji - przyczyny: nieefektywne planowanie, błędy projektowe, opieszałość wykonawcy, niekorzystne warunki pogodowe, zmiany w regulacjach prawnych, przypadki losowe i nieprzewidziane zdarzenia (awarie, znaleziska archeologiczne, znaleziska w postaci materiałów wybuchowych) itp.

Program formułuje harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych województwa kujawsko-pomorskiego w poszczególnych obszarach interwencji (*Tabela 40 Programu*).

Tabela 2. Zadania w poszczególnych obszarach interwencji (Tabela 40 Programu)

OBSZAR INTERWENCJI	NAZWA ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWE KOSZTY [zł]	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Opracowanie programów ochrony powietrza (pop) i ich aktualizacja	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego / Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	548 000,00	dotacja celowa z budżetu państwa, WFOŚiGW
Zagrożenia hałasem	Opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem (POH) i ich aktualizacja	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego / Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	236 000,00	dotacja celowa z budżetu państwa, WFOŚiGW
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 251 na odcinku Pakość (Przejście) - zastosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości	ZDW w Bydgoszczy	2016-2019	180 000,00	środki własne, fundusze unijne (Fundusz Spójności i fundusze strukturalne), NFOŚiGW, WFOŚiGW, dotacje z budżetu Państwa
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 252 na odcinku Inowrocław - Dziennice - budowa ekranów akustycznych na odcinku sąsiadującym z zagrożonym obszarem	ZDW w Bydgoszczy	2016-2019	250 000,00	
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 266 na odcinku Ciechocinek - Odolion - Służewo - Utworzenie strefy ruchu uspokojonego, egzekwowanie ograniczenia prędkości	ZDW w Bydgoszczy	2016-2019	675 000,00	
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 552 na odcinku Tyśmienice - Lubicz - wymiana nawierzchni (zaleca się zastosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości)	ZDW w Bydgoszczy	2015-2020	1 200 000,00	
	Działania naprawcze w celu poprawy klimatu akustycznego dla drogi wojewódzkiej nr 560 na odcinku Brodnica (Przejście) - ograniczenie prędkości oraz egzekwowanie ograniczenia prędkości	ZDW w Bydgoszczy	2015-2018	100 000,00	
Zasoby przyrodnicze	Czynna ochrona cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz cennych siedlisk na terenie parków krajobrazowych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, inne środki zewnętrzne
	Działania na rzecz ochrony i zachowania krajobrazu parków krajobrazowych realizowane poprzez udział w postępowaniach administracyjnych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	zadanie bezkosztowe	środki własne

OBSZAR INTERWENCJI	NAZWA ZADANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY	TERMIN REALIZACJI	SZACUNKOWE KOSZTY [zł]	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
	Przeprowadzenie audytu krajobrazowego województwa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, inne środki zewnętrzne
	Ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki przestrzennej województwa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	zadanie bezkosztowe	środki własne
	Sporządzenie opracowania mającego określić zasadność utworzenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe poprzez określenie jego obszaru, przebiegu granicy, celów ochrony i ewentualnych zakazów, które zostaną zastosowane na jego obszarze	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017	50 000	środki własne
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wojewódzki plan gospodarki odpadami - sprawozdania z realizacji	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne
Edukacja	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, zmiana ich zachowań, popularyzacja wiedzy na temat walorów przyrodniczych i kulturowych regionu, w tym szczególnie walorów przyrodniczych i kulturowych parków krajobrazowych	Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego	2017-2020	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, inne środki zewnętrzne

W celu określenia zadań monitorowanych opracowano ankiety skierowane do podmiotów zaangażowanych w realizację polityki w zakresie ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. W ankietach pytano o zadania planowane do realizacji przez poszczególne jednostki w latach 2017-2020. Ankiety rozesłano do wszystkich gmin, powiatów oraz instytucji zajmujących się ochroną środowiska na terenie województwa. Odpowiedzi udzieliło 73,6% gmin oraz 91,3% powiatów. Poziom zwrotu ankiet był więc zadowalający. Jednak znaczna część otrzymanych ankiet nie zawierała kompletnych danych. Najczęściej brakowało informacji dotyczących kosztów zadań i źródeł ich finansowania. Trudność stanowiły również podawane koszty szacunkowe czy błędnie przypisywane zadania w odniesieniu do obszaru interwencji.

Koszty zadań realizowanych przez gminy oraz powiaty zostały zagregowane i podliczone łącznie dla całego obszaru interwencji z zachowaniem podziału na gminy oraz powiaty. Związane jest to z trudnościami jakie napotkano przy opracowywaniu ankiet. W dużej części ankiet jednostki samorządu terytorialnego wskazywały zadania o charakterze kompleksowym czy łączyły kilka przedsięwzięć w ramach jednego zadania podając ogólny koszt.

Należy podkreślić, że lista zadań nie zamyka możliwości realizowania innych działań. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć niewskazanych w harmonogramie, ale takich, które mieszczą się w ramach obszarów i kierunków interwencji *Programu*.

5. Program ochrony środowiska powiatu golubsko-dobrzyńskiego

Według „Programu ochrony środowiska powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały Nr VI/31/2019 Rady Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego z dnia 30 stycznia 2019 r. w celu realizacji przyjętego założenia konieczne jest wyznaczenie szczegółowych zadań w poszczególnych obszarach interwencji, po wykonaniu których ma nastąpić poprawa stanu i jakości danego elementu środowiska, bądź będzie utrzymywany dobry stan o ile aktualnie taki został zdiagnozowany. W ramach tych wytycznych zaplanowano konkretne zadania ekologiczne, czyli przedsięwzięcia bądź czynności organizacyjno-administracyjne prowadzące do realizacji wyznaczonych celów ekologicznych i kierunków interwencji. Poprzez realizację tych działań ekologicznych można będzie osiągnąć wymierną poprawę środowiska przyrodniczego w wyznaczonych obszarach interwencji, mierzoną za pomocą wskaźników środowiskowych (mierników realizacji).

Celami Programu są w szczególności:

dotrzymanie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego

poprawa jakości stanu akustycznego środowiska

ochrona ludności przez zagrożeniami pól elektromagnetycznych

użytkowanie wód zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju

uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

działania administracyjne i informacyjne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

właściwe wykorzystanie zasobów geologicznych

ochrona gleb

rozwój systemu gospodarki odpadami

ochrona zasobów przyrodniczych

przeciwdziałanie występowaniu poważnych awarii.

Program zawiera wykaz zadań własnych Powiatu jakie przewidziane zostały do realizacji w latach 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 oraz wykaz zadań monitorowanych.

Spśród zadań, które powiat będzie monitorował, a które przewidziane są do realizacji również na terenie miasta Golubia-Dobrzyń należy wymienić:

- Kompleksowa termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię
- Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację systemów ogrzewania budynków
- Rozwój sieci gazowniczej i ciepłowniczej

- Rozwój odnawialnych źródeł energii
- Optymalizacja układu komunikacyjnego poprzez poprawę jakości dróg, upłynnienie ruchu, utrzymanie czystości na drogach
- Poprawa warunków ruchu pieszego i rowerowego, rozwój komunikacji zbiorowej
- Modernizacja układu komunikacyjnego m.in. poprzez wymianę nawierzchni, optymalizację ruchu i stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających hałas komunikacyjny
- Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym w celu ograniczenia uciążliwości związanych z hałasem
- Kontrola stanu funkcjonowania i obsługi zbiorników na ścieki bytowe oraz oczyszczalni przydomowych
- Prawidłowe utrzymanie urządzeń wodnych, wprowadzanie rozwiązań w zakresie małej retencji wód i spowolnienia obiegu wody w środowisku
- Kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z zaopatrzeniem w wodę
- Kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków komunalnych i przemysłowych oraz wód opadowych i roztopowych
- Kontynuacja działań mających na celu racjonalne zużycie wody
- Rekultywacja obszarów zdegradowanych
- Doskonalenie systemu odbioru odpadów komunalnych, w tym rozwój selektywnego obioru odpadów
- Rozwój punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, organizacja objazdowych zbiórek odpadów
- Bieżąca aktualizacja danych o ilości azbestu, aktualizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest w razie potrzeby, usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz właściwe unieszkodliwienie tych odpadów
- Rozwój terenów biologicznie czynnych, pielęgnacja zieleni urządzonej
- Ochrona terenów i obiektów będących formami ochrony przyrody
- Właściwe gospodarowanie zasobami leśnymi
- Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia

Ponadto Program jako ważne sygnalizuje dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej w sposób różnorodny i wszechstronny, zarówno obejmujący wydarzenia cykliczne jak i doraźne akcje, konkursy, zbiórki odpadów, warsztaty, wyjazdy, uroczystości, rajdy, zajęcia lekcyjne, zwiedzanie wybranych obiektów,

Program zwraca uwagę, że ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni.

IV. Ocena realizacji celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska dla miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2017-2020

Program ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 został przyjęty przez Radę Miasta Golubia Dobrzynia uchwałą Nr XLVIII/273/2017 z dnia 19 grudnia 2017 r.

Program zawiera analizę stanu środowiska na terenie miasta, formułuje cel nadrzędny, kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające ze stanu środowiska, określa instrumenty jego realizacji oraz system zarządzania programem i monitoring jego realizacji.

Istotnym elementem Programu jest wykaz działań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji do roku 2024.

Na podstawie analizy sformułowanych celów oraz analizy zrealizowanych działań inwestycyjnych i prowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych, określono stopień realizacji celów i zadań dotychczasowego Programu. Analizę podzielono na poszczególne obszary interwencji tj.

Program obejmuje następujące obszary interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza; zagrożenie hałasem; pola elektromagnetyczne; gospodarowanie wodami; gospodarka wodno-ściekowa; zasoby geologiczne; gleby; gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; zasoby przyrodnicze; zagrożenia poważnymi awariami.

W obszarze interwencji 1 ochrona klimatu i jakości powietrza prowadzono działania polegające na zwiększeniu efektywności energetycznej budynków należących bądź użytkowanych przez miasto, a także zrealizowano inwestycje drogowe polegające na budowie i przebudowie dróg, których efektem jest zmniejszenie emisji spalin. Spośród inwestycji własnych miasta zrealizowano projekt pn. „Poprawa efektywności energetycznej budynku Przedszkola Publicznego nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu”, a spośród inwestycji innych podmiotów należy wskazać projekt „Poprawa efektywności energetycznej placówek oświatowych powiatu golubsko-dobrzyńskiego – Zespół Szkół nr1”. Wykonano termomodernizację kilku budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz przybudowano kilka ulic miejskich. Wykonano 10 instalacji fotowoltaicznych na prywatnych posesjach (8 na dachach budynków mieszkalnych, po 1 na budynku gospodarczym i na gruncie). Przy ul. Lipnowskiej zbudowano punkt świetlny. Dokonano przebudowy skrzyżowania ulic: Hallera, Wodnej i Zamkowej (dobudowa dodatkowych pasów ruchu i montaż nowej sygnalizacji świetlnej) co znacznie przyczyniło się do poprawy płynności ruchu pojazdów i ograniczyło emisję spalin. Zbudowano nową jezdnię na ul. Miłej o długości 289 m. Przebudowano ul. Mazowiecką na długości 323 m. Zrealizowane w tym obszarze interwencji działania przyczyniły się w pewnym stopniu do zmniejszenia emisji pyłów i gazów do powietrza. Ponadto dzięki zwiększeniu efektywności energetycznej budynków, zmniejszą się koszty ogrzewania i poprawi się komfort cieplny użytkowników obiektów poddanych modernizacji, co wpłynie również na wzrost jakości życia mieszkańców. Zwiększyła się ilość energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna). Działanie w tym zakresie powinny być realizowane w dalszym ciągu w kolejnych latach.

W obszarze interwencji 2. zagrożenie hałasem zrealizowano budowę ścieżki rowerowej przy ul. Lipnowskiej – I etap (300 m).

W obszarze interwencji 3. pola elektromagnetyczne nie było potrzeby realizacji żadnych działań.

W obszarze interwencji 4. gospodarowanie wodami nie prowadzono działań inwestycyjnych. Przeprowadzono akcję sprzątania rzeki Drwęcy i jej nabrzeży oraz usunięto odpady.

W obszarze interwencji 5. gospodarka wodno-ściekowa dokonano modernizacji ujęcia wody (wykonanie otworu studziennego nr IIB), rozbudowano sieć wodociągową w ul. Licealnej (328 m), Dworcowej i Mazowieckiej, zmodernizowano oczyszczalnię ścieków (modernizacja poletek osadowych, budowa odstoju do piasku), zmodernizowano przepompownie ścieków przy ul. Brodnickiej, Hallera i Wodnej, rozbudowano sieć kanalizacyjną w ul. Toruńskiej, Zakole, Browarowej, Obrońców Warszawy, Hubala (515 m) i Sokołowskiej (121 m), wykonano separator dla kanalizacji deszczowej w ul. Drwęckiej. Prowadzono corocznie ewidencję szamb.

W obszarze interwencji 6. zasoby geologiczne nie było potrzeby realizacji żadnych działań.

W obszarze interwencji 7. gleby nie było potrzeby realizacji żadnych działań.

W obszarze interwencji 8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów (system 5 pojemników: papier, szkło, plastik i metal, bioodpady i pozostałe zmieszane), prowadzono akcję usuwania azbestu z dachów budynków, zorganizowano konkurs ekologiczny pn. „Ratuj naturę – zbieraj makulaturę”, konkurs plastyczny pod hasłem „Akcja – segregacja! 2x więcej – 2x czyszej”. Przed siedzibą Urzędu Miasta ustawiono serduszko na plastikowe zakrętki (edukacja, zbierania odpadów plastiku). Dokonano aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.

W obszarze interwencji 9. zasoby przyrodnicze wykonano urządzenie nowego terenu zieleni przy figurze Matki Boskiej, urządzenie nowego terenu zieleni w miejscu po torach kolejowych, urządzenie nowego terenu zieleni przy ul. Zamkowej, nasadzano 5 jodeł na działce 506. Ponadto prowadzono zabiegi sanitarne w lasach

komunalnych, trzebieże, pielęgnacja drzew poza lasami, redukcja koron drzew, usuwanie drzew, frezowanie pni.

W obszarze interwencji 10. zagrożenia poważnymi awariami nie było potrzeby realizacji żadnych działań.

Przeprowadzona ocena wykazała, że niezbędne jest kontynuowanie i rozszerzanie działań szczególnie w zakresie następujących obszarów interwencji: 1. ochrona klimatu i jakości powietrza; 2 zagrożenie hałasem; 5. gospodarka wodno-ściekowa; 8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; 9. zasoby przyrodnicze.

V. Cele ochrony środowiska, kierunki interwencji, zadania

Podstawowymi dokumentami, w które „wpisują się” cele ochrony środowiska Programu są Polityka ekologiczna Państwa, Programy ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu golubsko-dobrzyńskiego, Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, Strategia rozwoju Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2017-2027 z perspektywą do roku 2032.

Sugeruje się dalszą realizację nadrzędnego celu dotychczasowego Programu ochrony środowiska tj. „Zrównoważony rozwój miasta Golubia-Dobrzynia, wysoka jakość życia mieszkańców oraz zachowanie walorów przyrodniczych miasta”. Na podstawie oceny stanu środowiska miasta, analizy zasobów przyrodniczych, istniejących zagrożeń, uwzględniając zapisy krajowych, regionalnych i powiatowych dokumentów dotyczących ochrony środowiska, dla każdego z dziesięciu obszarów interwencji formułuje się kierunki interwencji i rodzaje proponowanych zadań.

Tabela 3. Cele, kierunki interwencji i zadania

Cele	Kierunki interwencji	Rodzaje proponowanych zadań	Wskaźniki realizacji
Obszar interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza			
Poprawa jakości powietrza	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń energetycznych – ograniczanie „niskiej emisji”	Termomodernizacja budynków	Liczba budynków
		Modernizacja źródeł ciepła w budynkach	Liczba budynków
		Rozwój sieci ciepłowniczej i gazowej	Długość sieci
		Rozwój odnawialnych źródeł energii	Liczba instalacji
	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	Optymalizacja funkcjonowania układu drogowego	Liczba inwestycji
		Poprawa warunków ruchu pieszego i rowerowego	Km dróg rowerowych i pieszo-rowerowych
		Modernizacja nawierzchni dróg	Km dróg
Obszar interwencji – zagrożenia hałasem			
Poprawa stanu akustycznego	Ograniczenie uciążliwości akustycznych wynikających z ruchu drogowego	Optymalizacja funkcjonowania układu drogowego	Liczba inwestycji
		Poprawa warunków ruchu pieszego i rowerowego	Km dróg rowerowych i pieszo-rowerowych
		Modernizacja nawierzchni dróg	Km dróg
	Ograniczenie uciążliwości akustycznych wynikających z działalności przemysłowej	Modernizacja urządzeń emitujących hałas	Liczba inwestycji
Obszar interwencji – pola elektromagnetyczne			
Ochrona ludności przed zagrożeniami pól elektromagnetycznych	Zachowanie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	Monitoring pól elektromagnetycznych	Liczba skontrolowanych źródeł emisji
	Unikanie konfliktów z zagospodarowaniem terenów i lokalizacją źródeł emisji pól	Właściwe planowanie przestrzenne	Powierzchni objęta planami miejscowymi
Obszar interwencji – gospodarowanie wodami			
Zapobieganie utracie zasobów wodnych	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Retencja wód opadowych i roztopowych	Uzyskana retencja wodna
		Ograniczanie powierzchni terenów utwardzonych	Powierzchnia terenów zabudowanych i utwardzonych
Poprawa jakości wód	Nie dopuszczanie do zanieczyszczania wód	Likwidacja źródeł emisji ścieków do wód	Liczba źródeł emisji
Obszar interwencji – gospodarka wodno-ściekowa			
Zapewnienie wystarczającej ilości wody na cele komunalne dobrej jakości	Prawidłowe działanie sieci i urządzeń wodociągowych	Dalsza modernizacja ujęcia wody	Wykonane inwestycje
		Rozbudowa sieci wodociągowej	Długość sieci
Zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania	Prawidłowe działanie sieci i urządzeń kanalizacyjnych	Dalsza modernizacja oczyszczalni ścieków	Wykonane inwestycje
		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Długość sieci

ścieków		Budowa kolejnych przepompowni ścieków	Liczba przepompowni
		Kontrola zbiorników bezodpływowych na ścieki	Ilość zbiorników
Obszar interwencji – zasoby geologiczne			
Przeciwdziałanie rozwojowi procesów osuwiskowych	Zapewnienie właściwego ukształtowania powierzchni ziemi	Stabilizacja strefy krawędziowej	Liczba działań
		Unikanie lokalizacji inwestycji w obrębie strefy krawędziowej	Liczba inwestycji
Obszar interwencji – gleby			
Ochrona kluczowego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Zapewnienie właściwego użytkowania zasobów glebowych	Działania ograniczające utratę wody w glebach	Powierzchnia gruntów
Poprawa stanu i walorów użytkowych zasobów glebowych	Rekultywacja gleb zdegradowanych	Przywracanie rolniczego użytkowania gruntów	Powierzchnia gruntów
Obszar interwencji – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów składowanych	Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów	Odsetek wytworzonych odpadów objętych selektywną zbiórką
		Zapewnienie sprawnego odbioru frakcji odpadów niebezpiecznych i budowlanych	Masa odpadów odebrana od mieszkańców
	Likwidacja odpadów azbestu	Usuwanie odpadów azbestu z dachów budynków	Liczba budynków
Obszar interwencji – zasoby przyrodnicze			
Ochrona i kształtowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Wzmocnienie funkcjonowania systemu obszarów chronionych	Zapewnienie przestrzegania celów ochrony przyrody	Nie określa się
	Tworzenie nowych obszarów chronionych	Objęcie ochroną prawną obszarów o wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i historyczno-kulturowych	Liczba/powierzchnia nowych form ochrony przyrody
Ochrona i kształtowanie zasobów zieleni	Pielęgnacja istniejącej i tworzenie nowych obszarów zieleni	Nasadzenia nowych drzew i krzewów	Liczba drzew, powierzchnia pokryta krzewami
	Kształtowanie terenów leśnych	Pielęgnacja terenów leśnych	Powierzchni lasów (ogółem, komunalnych)
Obszar interwencji – zagrożenia poważnymi awariami			
Ochrona przed poważnymi awariami i poważnymi awariami przemysłowymi	Przeciwdziałanie występowaniu poważnych awarii	Wdrożenie systemu informowania o możliwych zagrożeniach	Liczba działań
	Sprawne usuwanie skutków poważnych awarii	Doposażenie wykwalifikowanych jednostek	Liczba awarii

VII. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych

Istotnym elementem programu ochrony środowiska jest zestawienie planowanych do realizacji zadań z podziałem na dwie grupy: zadania własne oraz zadania monitorowane.

Poniżej w dwóch tabelach zamieszczono wykaz planowanych zadań wraz z danymi dotyczącymi ich finansowania w latach 2022-2025, które będą kontynuowane w okresie perspektywicznym do roku 2030.

W zależności od rodzaju zadania, podmiotu odpowiedzialnego za jego realizację i pochodzenia środków na jego realizację zadania są określane jako: własne i monitorowane.

Zadania własne to zadania wykonywane i finansowane w całości lub w części ze środków będących w dyspozycji Miasta.

Zadania monitorowane to zadania, które są kompetencyjnie przypisane innym organom i instytucjom, przedsiębiorstwom, organizacjom działającym na terenie Miasta, a także jednostkom organizacyjnym, zaś ich realizacja jest monitorowana przez samorząd Miasta Golubia-Dobrzynia.

Tabela 4 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Informacje dodatkowe
Obszar interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza				
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej samorządu miasta	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Kompleksowa termomodernizacja Zespołu Szkół Miejskich z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	7 mln zł	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Realizacja zależna od uzyskanego dofinansowania
Kompleksowa termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego nr 2 przy ul. Szkolnej	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	3 mln zł	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Realizacja zależna od uzyskanego dofinansowania
Wymiana pieców węglowych na niskoemisyjne w obiektach użyteczności publicznej samorządu miasta	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Instalacja ogniw fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej samorządu miasta	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Instalacja ogniw fotowoltaicznych na obiektach będących w zasobach komunalnych miasta Golubia-Dobrzynia	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Budowa instalacji fotowoltaicznych u odbiorców prywatnych	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	1 mln zł	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Realizacja zależna od uzyskanego dofinansowania
Rozwój sieci ciepłowniczej	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od potrzeb
Modernizacja oświetlenia na	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	1 mln zł	FEKP 2021-2027, fundusze	Realizacja zależna od

energooszczędne w budynku Urzędu Miasta			ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	uzyskanego dofinansowania
Budowa energooszczędnego oświetlenia ulic	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Poprawa Efektywności Energetycznej PEC sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, budżet miasta, środki spółki	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Budowa systemu roweru miejskiego w celu zmniejszenia ruchu pojazdów w mieście	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	500 tys. zł	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, budżet miasta	6 stacji – 36 rowerów Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego w Golubiu-Dobrzyniu wraz z budową i przebudową infrastruktury	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	4 mln zł	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Realizacja zależna od uzyskanego dofinansowania
Poprawa organizacji ruchu pojazdów w celu zmniejszenia emisji spalin	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Obszar interwencji – zagrożenia hałasem				
Zmniejszenie emisji hałasu komunikacyjnego przez modernizację ulic miejskich	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Budowa ścieżek rowerowych w celu zmniejszenia natężenia ruchu pojazdów	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, miejskie jednostki organizacyjne	b.d.	Budżet miasta, fundusze zewnętrzne	Zakres zależny od potrzeb
Obszar interwencji – pola elektromagnetyczne				
Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	Zadanie bezkosztowe	-	Zadanie ciągle realizowane w zależności od potrzeb

gwarantujących dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych				
Obszar interwencji – gospodarowanie wodami				
Przeciwdziałanie zagrożeniom jakości wód powierzchniowych	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	Budżet miasta, fundusze ochrony środowiska	Zakres zależny od potrzeb
Zwiększenie możliwości retencji wód opadowych i roztopowych – kształtowanie „błękitnej” infrastruktury	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, budżet miasta	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Prawidłowe utrzymanie urządzeń wodnych gwarantujące właściwy obieg wody w przyrodzie	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	Budżet miasta budżet państwa, fundusze ochrony środowiska	
Obszar interwencji – gospodarka wodno-ściekowa				
Modernizacja ujęcia wody	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od potrzeb
Zapewnienie odpowiedniej ilości wody przez rozbudowę sieci wodociągowej	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od potrzeb
Modernizacja sieci wodociągowej przez wymianę rur mogących wpływać na pogorszenie jakości wody	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od potrzeb
Zapewnienie odprowadzania ścieków komunalnych przez rozbudowę sieci kanalizacyjnej	Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Zakres zależny od potrzeb
Budowa kolejnych przepompowni	Miejski Zakład Wodociągów i	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze	Zakres zależny od potrzeb

ścieków	Kanalizacji Sp. z o.o.		ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	
Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	Zadanie bezkosztowe	-	Zadanie ciągłe
Obszar interwencji – zasoby geologiczne				
Ochrona powierzchni ziemi przed degradacją i rozwojem procesów erozyjnych	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	Budżet miasta, fundusze ochrony środowiska	Zadanie ciągłe
Obszar interwencji – gleby				
Przywracanie wartości użytkowej terenom i gruntom zdegradowanym i zdewastowanym	Właściciele i zarządcy gruntów	b.d.	Środki własne, budżet miasta, fundusze ochrony środowiska	Zadanie ciągłe
Obszar interwencji – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
Zapewnienie właściwego systemu odbioru i unieszkodliwiania odpadów komunalnych z selektywną ich zbiórką	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	Budżet miasta	Zadanie ciągłe
Sukcesywny demontaż i unieszkodliwianie odpadów azbestu	Właściciele i zarządcy nieruchomości, Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	20 tys. zł / rok	Budżet miasta, fundusze ochrony środowiska	Zadanie ciągłe
Przeprowadzanie kampanii informacyjno-edukacyjnej, w tym konkursów dla dzieci i młodzieży	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	10 tys. zł / rok	Budżet miasta, fundusze ochrony środowiska	Zadanie ciągłe
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	3 mln zł	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Realizacja w zależności od uzyskanego dofinansowania
Obszar interwencji – zasoby przyrodnicze				
Pielęgnacja istniejących terenów zieleni	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia, właściciele i zarządcy nieruchomości	b.d.	Budżet miasta, fundusze ochrony środowiska,	Zadanie ciągłe

			fundusze prywatne	
Tworzenie nowych terenów zieleni	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, budżet miasta	Realizacja w zależności od uzyskanego dofinansowania
Objęcie formą ochrony przyrody i właściwe zagospodarowanie terenu strefy krawędziowej doliny Drwęcy na północ od ul. Brodnickiej	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, budżet miasta	Realizacja w zależności od uzyskanego dofinansowania
Racjonalne gospodarowanie lasami komunalnymi	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	200 tys. zł / rok	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, budżet miasta	Zadanie ciągłe
Zapewnienie udziału powierzchni biologicznie czynnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	Zadanie bezkosztowe	-	Zadanie ciągłe
Obszar interwencji – zagrożenia poważnymi awariami				
Doposażanie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do lokalizacji miejsc awarii i usuwania ich skutków	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	b.d.	Budżet miasta	W zależności od potrzeb
Zakup sprzętu ratowniczego na potrzeby Ochotniczej Straży Pożarnej w Golubiu-Dobrzyniu	Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia	600 tys. zł	Budżet miasta, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe	-

Tabela 5 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Informacje dodatkowe
Obszar interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza				
Kompleksowa termomodernizacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię	Właściciele i zarządcy budynków	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, środki własne	Zakres zależny od potrzeb i uzyskanego dofinansowania
Wymiana pieców węglowych na niskoemisyjne	Właściciele i zarządcy budynków	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, środki własne	Zakres zależny od potrzeb i uzyskanego dofinansowania
Instalacja ogniw fotowoltaicznych na nieruchomościach niepublicznych	Właściciele i zarządcy nieruchomości	b.d.	FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe, środki własne	Zakres zależny od potrzeb i możliwości sieci elektroenergetycznych
Rozwój sieci gazowej	Zarządca sieci	b.d.	Środki własne przedsiębiorstwa, fundusze zewnętrzne	Zakres zależny od potrzeb
Usytuowanie na terenie Golubia-Dobrzynia stacji pomiarowej monitoringu powietrza	GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu w Bydgoszczy	b.d.	Budżet państwa, fundusze zewnętrzne	Realizacja zależna od GIOŚ
Obszar interwencji – zagrożenia hałasem				
Zmniejszenie emisji hałasu komunikacyjnego przez modernizację dróg wojewódzkich i powiatowych	Zarządcy dróg	b.d.	Budżet województwa, budżet powiatu, FEKP 2021-2027, fundusze ochrony środowiska, fundusze celowe,	Zakres zależny od uzyskanego dofinansowania
Zmniejszenie emisji hałasu przez budowę obwodnicy Golubia-Dobrzynia	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy	b.d.	Budżet województwa, budżet powiatu, budżety gmin, fundusze celowe	Czas realizacji zależy od możliwości finansowych

Budowa dróg rowerowych w ciągach dróg wojewódzkich i powiatowych w celu zmniejszenia natężenia ruchu pojazdów	Zarządcy dróg	b.d.	Budżet województwa, budżet powiatu, FEKP 2021-2027	Zakres zależny od potrzeb i uzyskanego dofinansowania
Rozwój komunikacji publicznej w celu obniżenia emisji hałasu	Związek powiatowo-gminny, związki międzygminne	b.d.	Budżet powiatu, gmin, Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych	Zakres zależny od potrzeb i możliwości finansowych
Obszar interwencji – pola elektromagnetyczne				
Nie przewiduje się realizacji zadań w przedmiotowym zakresie				
Obszar interwencji – gospodarowanie wodami				
Stabilizacja poziomu wód w rzekach w celu przeciwdziałania powodziom i suszom	GZGW Gdańsk, Zarząd Zlewni w Toruniu	b.d.	Budżet państwa	Zadanie ciągłe
Obszar interwencji – gospodarka wodno-ściekowa				
Nie przewiduje się realizacji zadań w przedmiotowym zakresie				
Obszar interwencji – zasoby geologiczne				
Monitorowane potencjalnego rozwoju procesów osuwiskowych w strefie krawędziowej doliny Drwęcy	Starostwo Powiatowe w Golubiu-Dobrzyniu	Zadanie bezkosztowe	-	Zadanie ciągłe
Obszar interwencji – gleby				

Opracowanie i wdrożenie Programu rozwoju retencji dla celów rolniczych i środowiskowych w województwie kujawsko-pomorskim	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	b.d.	Środki własne, Pomoc techniczna FEKP 2021-2027	Opracowanie wyniku ze Strategii rozwoju województwa
Obszar interwencji – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
Nie przewiduje się realizacji zadań w przedmiotowym zakresie				
Obszar interwencji – zasoby przyrodnicze				
Nie przewiduje się realizacji zadań w przedmiotowym zakresie				
Obszar interwencji – zagrożenia poważnymi awariami				
Zapobieganie wystąpieniu poważnych awarii	Podmiot prowadzący instalację, zarządcy dróg	b.d.	Budżet państwa, budżety samorządów, środki przedsiębiorstwa	Zadanie ciągłe

IX. Środki niezbędne do osiągnięcia celów, zarządzanie Programem

Realizacja założonych celów i zadań w Programie ochrony środowiska dla miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022-2025 z perspektywa do 2030 roku jest możliwa poprzez:

- pozyskiwanie środków finansowych na realizację inwestycji służących ochronie środowiska,
- optymalne wykorzystanie rozwiązań o charakterze organizacyjnym z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju,
- przestrzeganie założonych zasad zarządzania środowiskiem,
- otrzymanie przyzwolenia społecznego na wdrażanie programu ochrony środowiska.

1. Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Instrumenty służące realizacji Programu ochrony środowiska wynikają z obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaw: prawo ochrony środowiska, o utrzymaniu czystości i porządku, o ochronie przyrody, o odpadach, prawo geologiczne i górnicze, o ochronie gruntów rolnych i leśnych, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, prawo wodne, prawo budowlane i wielu innych.

Do instrumentów prawnych należą m.in.:

strategia rozwoju miasta,
uchwała w sprawie budżetu miasta,
wieloletnia prognoza finansowa,
ustawa o samorządzie gminnym,
uchwały Rady Miejskiej,
zarządzenia Burmistrza Miasta

2. Środki finansowe

Możliwość osiągnięcia celów i kierunków założonych w Programie ochrony środowiska miasta Golubia-Dobrzynia wiąże się z realizacją określonych działań pozainwestycyjnych i zadań inwestycyjnych (własnych i monitorowanych), które prowadzić będą do poprawy jakości środowiska i likwidacji bądź minimalizacji jego zagrożeń oraz pozwolą na poprawę jakości życia mieszkańców miasta.

Dbanie o stan i jakość środowiska przyrodniczego należy do podstawowych zadań wszystkich samorządów, w szczególności gminnego. Konieczność realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska wymaga jednak przeznaczenia na ten cel dużych nakładów finansowych. Wychodząc naprzeciw potrzebom od lat na poziomie kraju, regionu, a także na poziomie lokalnym, funkcjonują różnego rodzaju instrumenty finansowe służące wsparciu przedsięwzięć z zakresu ochrony i poprawy środowiska przyrodniczego.

Dostępne w okresie programowania 2021-2027 źródła finansowania zadań z zakresu ochrony wód, gospodarki wodnej, ochrony powietrza, ochrony powierzchni ziemi, ochrony przyrody i krajobrazu, a także edukacji ekologicznej, podzielić można na dwie grupy:

źródła zewnętrzne (m.in. fundusze unijne)
źródła wewnętrzne (krajowe).

Jednym z najistotniejszych uwarunkowań polityki ochrony środowiska do 2030 roku jest przyjęcie zasady w PEP 2030 „im gorszy stan środowiska na danym obszarze, tym więcej środków finansowych na działania naprawcze.”

Dla polityki środowiskowej terenami szczególnej interwencji będą obszary, na których wskaźniki stanu środowiska odbiegają od przyjętych norm lub dla których stopień wyposażenia w infrastrukturę odbiega od standardów (np. miasta z listy najbardziej zanieczyszczonych pod względem jakości powietrza wg WHO). Obszary te zostały wskazane w rozdziałach poświęconych terytorializacji oraz w diagnozie stanu środowiska, będącej załącznikiem do PEP2030. Z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego wskazano problem - stan chemiczny jcw jeziornych jest poniżej dobrego (nie dotyczy Golubia-Dobrzynia). Jednocześnie, w ramach realizacji postulatu przeciwdziałania marginalizacji i traceniu przez miasta średnie funkcji społeczno-gospodarczych (a do takich należy zaliczyć Golub-Dobrzyń), planuje się uwzględnienie wskazanych w SOR

obszarów podczas projektowania konkretnych instrumentów wsparcia. Ukierunkowanie na OSI będzie mogło zostać odzwierciedlone w instrumentach dotyczących przykładowo rozwoju transportu niskoemisyjnego i zeroemisyjnego, poprawy jakości powietrza czy ochrony powierzchni ziemi. W szczególności w ramach krajowego systemu finansowania ochrony środowiska (środków NFOŚiGW oraz WFOŚiGW) i przy planowaniu wsparcia w ramach perspektywy finansowej po 2020 r., np. przez stworzenie kryteriów, wyodrębnienie alokacji dedykowanej tym obszarom lub dodatkowe punkty w konkursach.

W postępowaniach przetargowych realizowanych przez Miasto i jego jednostki organizacyjne w ramach zamówień publicznych pożądane jest stosowanie klauzul środowiskowych. Tego typu klauzule umożliwią wyłonienie w postępowaniach przetargowych wykonawców stosujących prośrodowiskowe rozwiązania, w tym energooszczędne oraz ograniczające emisje szkodliwych substancji do środowiska i ilości wytwarzanych odpadów.

Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że stworzenie tych mechanizmów musi zostać każdorazowo poprzedzone analizą dotyczącą powiązań istniejących na danym obszarze barier z szansami rozwojowymi, jakie daje dany instrument.

Za inne obszary wymagające interwencji polityki środowiskowej należy uznać te o szczególnych walorach przyrodniczych. Obszary chronione powinny być istotnym elementem rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów charakteryzujących się dużym bogactwem przyrodniczym. Wsparcie powinno dotyczyć określenia potencjału oraz wskazania możliwości wykorzystania zasobów przyrodniczych, tak istniejących, jak i planowanych obszarów chronionych, dla rozwoju społeczno-ekonomicznego. Istnienie na danym terenie obszaru chronionego powinno ułatwiać uzyskanie funduszy przez lokalną społeczność na rozwijanie przyjaznej przyrodzie turystyki i usług z nią związanych. Na wsparcie i promocje zasługują także inne formy i rodzaje działalności gospodarczej, które nie oddziałują negatywnie na środowisko.

Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 wskazują, że jednym z wyzwań i celów rozwojowych kraju będzie Cel Polityki 2 „Bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa (a greener, carbon free Europe)”. Konieczne będzie przystosowanie systemu społecznego i gospodarczego do zmian klimatu i środowiska naturalnego, racjonalne gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych, ochrona dziedzictwa przyrodniczego Polski, poprawa jakości powietrza, zwiększenie udziału OZE.

Możliwości finansowania przedsięwzięć w oparciu o środki Unii Europejskiej

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) to następca dwóch edycji Programu Infrastruktura i Środowisko (2007-2013 i 2014-2020). Opiewa on na 25 mld euro, czyli ponad 114 mld złotych. – FEnIKS będzie największym w Polsce i Unii Europejskiej programem wdrażanym z pieniędzy unijnych. Fundusze będą inwestowane w projekty środowiskowe, energetyczne, transportowe, ale także kulturę i ochronę zdrowia.

FEnIKS ma poprawiać warunki rozwoju Polski. Rząd deklaruje inwestycje w:

obniżenie emisyjności gospodarki i transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,

budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego, o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,

dokończenie realizacji sieci bazowej TEN-T do roku 2030,

poprawę bezpieczeństwa transportu,

zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,

wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Rząd deklaruje, że realizacja programu ma zwiększyć efektywność energetyczną mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz poszerzyć udział zielonej energii z odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu. Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych sieci gazowych, a inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę bioróżnorodności. Inwestycje są zapowiadane także na poprawę gospodarowania wodą pitną oraz ściekami komunalnymi i odpadami komunalnymi.

Program skupia się na realizacji trzech wskazanych w projekcie Rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027 Celów Polityki 2, 3 i 4. Zakładanym celem interwencji Programu jest wsparcie przedsięwzięć, które na poziomie krajowej polityki spójności w największym stopniu przyczynią się do realizacji celów określonych w strategii UE Europejski zielony ład (European Green Deal), której głównym celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto.

Cel 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej,

Cel 3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności,

Cel 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych.

Ocena projektu programu FEnIKS pozwala na stwierdzenie, że kwestie klimatu nie stanowią strategicznego celu programu. Towarzyszą jedynie wielkim inwestycjom infrastrukturalnym. Brak konkretów utrudnia ocenę faktycznego wpływu planowanych, wartych miliardy euro inwestycji, na realizację celów klimatycznych. Nie ma nawet rzetelnej oceny czy program nie narusza unijnej zasady „nie czyń poważnych szkód” (DNSH). Mówi ona o tym, że żadne działania finansowane ze środków unijnych nie mogą pogarszać stanu środowiska naturalnego i przyczyniać się do eskalacji kryzysu klimatycznego.

Nie zakłada się jednak realizacji projektów na terenie Golubia-Dobrzynia, które będą współfinansowane z programu FEnIKS.

Wojewódzkim instrumentem finansowym jest następca Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) - program regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEKP 2021-2027), będący obecnie w fazie konsultacji społecznych.

Projekt dokumentu FEKP 2021-2027 zatwierdzony został Uchwałą nr 35/1578/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 września 2021 r.

W projekcie określono obszary wsparcia i instrumenty realizacji przewidziane dla nowej perspektywy finansowej. Według projektu dokumentu w latach 2021-2027 Województwo Kujawsko-Pomorskie będzie realizować w ramach programu regionalnego działania w zakresie pięciu z sześciu celów polityki spójności (CP), dla wyszczególnionych obszarów:

CP1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej

wzrost znaczenia badań i innowacji w strukturze gospodarczej kraju oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii;

wspieranie cyfryzacji i e-usług;

wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki;

CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

efektywność energetyczna i redukcja emisji gazów cieplarnianych;

wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł, wsparcie infrastruktury energetycznej, w tym magazynowania energii oraz inteligentnych systemów (smart grids);

przystosowanie do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych oraz katastrof, wsparcie odporności i podejścia ekosystemowego;

zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa, wspieranie dostępu do wody, gospodarka o obiegu zamkniętym i efektywne wykorzystanie zasobów;

wzmacnianie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury;
transport niskoemisyjny i mobilność miejska.

CP3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności

CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

rynek pracy, zasoby ludzkie,
edukacja i kompetencje,
włączenie i integracja społeczna;
ochrona zdrowia;
kultura.

CP5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych

wsparcie instytucji kultury;
uzdrowiska;
turystyka;
rewitalizacja/odnowa przestrzeni publicznych.

Województwo Kujawsko-Pomorskie nie zostało uwzględnione w ramach CP6: Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu,

Projekt FEKP 2021-2027 zawiera dziesięć priorytetów, z których osiem dotyczy realizacji działań prorozwojowych (dwa dotyczą pomocy technicznej). Spośród priorytetów najsilniejszy związek z finansowaniem przedsięwzięć dotyczących szeroko pojętej ochrony środowiska mają:

Priorytet 2. CZYSTA ENERGIA DLA REGIONU

Priorytet 3. OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU

Priorytet 4. SPÓJNY I DOSTĘPNY REGION

W ramach Priorytetu 2. przewiduje się trzy cele szczegółowe. Pierwszy z nich *Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych* zakłada modernizację energetyczną głównie obiektów użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz unowocześnienie instalacji grzewczej i źródeł ciepła. Wsparcie otrzymają przedsięwzięcia, w zakresie których przeprowadzony zostanie audyt energetyczny, modernizacja energetyczna budynków czy wykorzystanie instalacji OZE. Istotnym działaniem mającym na celu ograniczenie energochłonności jest wprowadzenie oświetlenia energooszczędnego, w tym w szczególności modernizacja systemów oświetlenia ulicznego. Znaczący wpływ na zmniejszenie zanieczyszczenia i zużycia energii cieplnej oraz energetycznej będzie miała wymiana nieefektywnych źródeł ciepła (w budynkach wielorodzinnych i budynkach użyteczności publicznej). Dotychczasowe źródła ogrzewania wymienione zostaną na nowe niskoemisyjne źródła ogrzewania lub podłączone będą do sieci ciepłowniczej. Pierwszeństwo w finansowaniu będą miały przedsięwzięcia wykorzystujące odnawialne źródła energii, przyczyniając się tym samym do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla. Wsparciem nie zostaną objęte inwestycje, których celem jest wprowadzenie pieców węglowych. Również rozwój i modernizacja systemów ciepłowniczych, zwłaszcza ciepłowni lokalnych opartych na źródłach OZE przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W odniesieniu do celu szczegółowego: *Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju*, planuje się wsparcie z zakresu produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, tj. przede wszystkim z promieniowania słonecznego, wody, biomasy i geotermii. Realizowane będzie podłączenie odnawialnych źródeł energii do sieci dystrybucyjnej i przesyłowej. Za priorytetowe zadanie uważa się rozwój małych instalacji OZE, mikroinstalacji w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz instalacji OZE w przedsiębiorstwach. W wyniku

zmniejszenia się kosztów produkcji energii i zwiększenia bezpieczeństwa systemu energetycznego, wsparcie zostanie nastawione na rozwój energetyki rozproszonej. Znaczące będą działania, które przyczynią się do rozwoju klastrów energetycznych na obszarze województwa i spowodują zrealizowanie celu ustalonego dla Polski, odnoszącego się do udziału energii ze źródeł odnawialnych w jej całkowitym zużyciu. W ramach celu szczegółowego *Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej*, określa się działania dotyczące rozwoju systemu transportu zbiorowego oraz uzupełnienia istniejących linii komunikacji zbiorowej. Wsparciem zostaną objęte niskoemisyjne i bezemisyjne formy transportu o zasilaniu paliwem alternatywnym. Jednakże należy zaznaczyć, że inwestycje w infrastrukturę do tankowania CNG, LNG i innych paliw kopalnych nie będą finansowane. Priorytetowym wsparciem objęto transport zbiorowy, w szczególności rozwój infrastruktury szynowej (tramwaje). Promowane będą działania mające na celu uzupełnienie istniejących linii komunikacji zbiorowej. Warunkiem dostępu do środków będzie realizacja inwestycji w oparciu o dokument z zakresu planowania transportu spełniający ideę planu zrównoważonego mobilności miejskiej, tzw. SUMP. Do działań ułatwiających korzystanie z transportu zbiorowego zalicza się budowę parkingów typu „park&ride”, „bike&ride”, „kiss&ride”. Ze względu na promocję aktywnych form mobilności zostaną wsparte działania na rzecz rozwoju parkingów „bike&ride” w ramach, których planuje się zlikwidowanie barier w istniejącej infrastrukturze rowerowej. Na zmniejszenie ruchu samochodowego wpływ będzie miało dalsze wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania ruchem ITS, wprowadzenie pierwszeństwa dla środków komunikacji publicznej oraz ograniczenie ruchu samochodowego w centrach miast.

Priorytet 3 ma służyć budowaniu bardziej przyjaznej dla środowiska niskoemisyjnej Europy. Składają się na niego cztery cele szczegółowe, z których pierwszy dotyczy Wspierania przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego. W jego ramach zakłada się realizowanie działań mających na celu zaadaptowanie środowiska i gospodarki regionalnej do zmian klimatu. Wsparciem objęte zostaną m.in. projekty z zakresu małej retencji wodnej, których zadaniem będzie spowolnienie lub powstrzymanie odpływu wody, szczególnie na obszarach zagrożonych deficytem wody, w tym na Kujawach, a ponadto zmniejszenie zagrożenia powodzią i podtopieniami. Poza dofinansowywaniem infrastruktury służącej do retencjonowania wód (np. jazy, zastawki, zbiorniki i stopnie wodne), szereg działań będzie skierowanych na przywracanie naturalnych zdolności retencyjnych: odtwarzanie terenów podmokłych, zalesienia śródpolne, oczka wodne na terenach rolniczych. Ponadto, poza obszarami otwartymi, rolniczymi, istotne będą przestrzenie miejskie oraz inne tereny zurbanizowane, wymagające pilnej adaptacji do zmian klimatu. W kontekście coraz powszechniej występujących zjawisk ekstremalnych konieczne jest podjęcie działań eliminujących bądź ograniczających ich skutki. Planowane jest wspieranie projektów z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury: zwiększaniu powierzchni terenów zielonych (renaturalizacja terenów zdegradowanych, zazielenianie elementów infrastruktury – murów, dachów, torowisk, nowe nasadzenia drzew i krzewów, łąki kwietne), realizacji zbiorników wodnych, wymianie szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne, ogrody deszczowe oraz zazielenianiu elementów infrastruktury miejskiej (np. murów, dachów, torowisk). Szczególna uwaga przy wyborze projektów przywiązywana będzie do podejścia ekosystemowego, bazującego na naturalnych mechanizmach i procesach, pozwalającego na funkcjonowanie środowiska naturalnego w możliwie stabilnym stanie. Projektom towarzyszyć będą działania edukacyjne i promocyjne w zakresie kwestii klimatycznych, ochrony zasobów wodnych oraz bezpieczeństwa ekologicznego. Ponadto pilotażowo planuje się opracowanie planów budowania odporności na zagrożenia i zmiany klimatu oraz tworzenie sieci współpracy z udziałem partnerów samorządowych. Wsparcie w tym obszarze uwzględnia również działania na rzecz wzmocnienia służb ratowniczych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof. Cel drugi obejmuje interwencje w ramach Wspierania dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej. Kontynuowane będą dotychczas prowadzone działania w zakresie rozwoju infrastruktury służącej do zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. Warunkiem uzyskania dofinansowania będzie uwzględnienie instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków. Ponadto wspierany będzie rozwój infrastruktury zbiorowego zapotrzebowania w wodę (sieci wodociągowe, stacje uzdatniania wody, te zwłaszcza na obszarach wiejskich), która dzięki zastosowaniu inteligentnych rozwiązań ma podnieść jakość dostarczanej wody pitnej, zminimalizować straty i zwiększyć efektywność jej wykorzystania. Kolejny z celów: Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej obejmuje działania z zakresu gospodarki odpadami. Wspierane projekty mają służyć stworzeniu systemu zintegrowanej gospodarki odpadami na obszarze regionu, który w sposób zapewniający ochronę wszystkich elementów środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych

oraz uwarunkowań ekonomicznych, jak również z uwzględnieniem poziomu technicznego istniejącej infrastruktury (tj. PSZOK, ZZO, kompostownie, sortownie), przyczyni się do racjonalnego gospodarowania odpadami. Dofinansowywane będą działania służące prowadzeniu selektywnej zbiórki odpadów, zwiększeniu poziomu recyklingu, a tym samym dążenie do ich wtórego wykorzystania. W efekcie ma to wpłynąć na zmniejszenie ilości składowanych odpadów. Wsparciem objęty zostanie również sektor małych i średnich przedsiębiorstw, w którym w wyniku wprowadzenia ekoinnovacji: nowoczesnych zasobooszczędnych procesów produkcyjnych (programy czystej produkcji, certyfikat Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe) wytwarzanie odpadów zostanie ograniczone do minimum. Tym samym promowane kierunki działań przyczynią się do tworzenia gospodarki zasobooszczędnej, opartej o obieg zamknięty. Dodatkowo w ramach realizowanych projektów możliwe będzie prowadzenie działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym. Czwartym celem w tym priorytecie jest Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia. Zakres realizacji tego celu obejmuje przede wszystkim działania służące ochronie cennych krajobrazów, zahamowaniu niekorzystnych przekształceń, degradacji i fragmentaryzacji siedlisk przyrodniczych, ochronie gatunków fauny i flory, wprowadzaniu oraz ekspansji inwazyjnych gatunków obcych, ograniczeniu nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Kierowane dofinansowanie ma na celu zwiększenie funkcjonalności obszarów chronionych m.in. poprzez projekty mające na celu ochronę siedlisk, zwłaszcza w obrębie parków krajobrazowych i rezerwatów, utrzymanie i odbudowę ekosystemów, w tym ekosystemów wodno-błotnych, przeciwdziałanie zmniejszeniu liczebności gatunków i ich ginięciu, a tym samym zahamowaniu spadkowi istotnej dla równowagi przyrodniczej bioróżnorodności. Wspierane będą również projekty mające na celu inwentaryzację zasobów siedlisk i gatunków, dzięki której możliwa będzie obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni chronionych. Zgromadzona wiedza będzie miała również istotne znaczenie w procesie planowania przestrzennego i planowania rozwoju. Planowane jest również wsparcie służące opracowywaniu planów ochrony dla obszarów chronionych. Ponadto w ramach czwartego z celów możliwe będą działania, które przyczynią się do podniesienia atrakcyjności turystycznej obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo. Jednocześnie realizacja infrastruktury turystycznej pozwoli na ukierunkowanie ruchu turystycznego, a tym samym ograniczenie jego presji na środowisko. Ponadto wspierane będą działania informacyjno-edukacyjne mające na celu podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwych zachowań społecznych w odniesieniu do dziedzictwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych regionu. Podmioty zarządzające obszarami chronionymi będą mogły uzyskać dotację na realizację samodzielnych projektów edukacyjnych w oparciu o posiadaną bazę edukacyjną. Wspierane będzie również doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej. Szczególnie tego rodzaju działalność będzie wspierana na obszarze Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”.

Priorytet 4. obejmuje tylko jeden cel szczegółowy: *Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.* Projekty przewidziane do wsparcia muszą być zgodne z zasadami Europejskiego Zielonego Ładu. Konieczne jest zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń generowanych przez transport, w szczególności w miastach, między innymi poprzez modernizację infrastruktury transportowej i ograniczenie indywidualnych środków transportu na rzecz komunikacji zbiorowej. Z tego względu znaczna część alokacji skierowana będzie na zakup zeroemisyjnego taboru kolejowego dla potrzeb regionalnych połączeń kolejowych wykonywanych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie. Niemniej jednak przewiduje się także działania służące poprawie dostępności regionu. Zakłada się, że budowa infrastruktury drogowej w postaci dróg wojewódzkich i tych niższego rzędu przybliży realizację opisaną w SRW 2030+ koncepcji „60/90”, której celem jest zmniejszenie marginalizacji peryferyjnie położonych części województwa i zapewnienie ludności je zamieszkującej lepszego dostępu do usług: zdrowotnych, społeczno-kulturalnych czy edukacyjnych. W przypadku inwestycji drogowych leżących poza siecią TEN-T realizowane będą działania zmierzające do połączenia komunikowanego obszaru z siecią TEN-T bądź stanowiące tzw. pierwszą/ostatnią milę (np. dojazd do terminali intermodalnych, dworców kolejowych, terenów inwestycyjnych, portów lotniczych). Ponadto możliwe będzie uzyskanie wsparcia na budowę obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich. Oprócz rozbudowy układu drogowego, przewiduje się również poprawę bezpieczeństwa drogowego poprzez eliminację miejsc szczególnie niebezpiecznych, ale także stanu zieleni przydrożnej, w tym wprowadzenie nowych nasadzeń. Powstająca infrastruktura ma być podstawą rozwoju intermodalnej, inteligentnej i odpornej na zmiany klimatu mobilności. W tym celu planuje się, oprócz wspomnianego wcześniej taboru kolejowego, również zakup nowoczesnego, nisko- lub zeroemisyjnego taboru autobusowego. Dofinansowanie zakupu nowoczesnych pojazdów pozwoli zredukować emisję zanieczyszczeń

do powietrza. Podniesienie standardu środków komunikacji, jak i modernizacja infrastruktury towarzyszącej (infrastruktura obsługi, przystankowa, przesiadkowa, udogodnienia dla osób o szczególnych potrzebach, w tym dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów), wpłynie na wzrost atrakcyjności i zainteresowania publicznym transportem zbiorowym w regionie. Za istotny aspekt uważa się również zapewnienie szerokiego dostępu do usług transportu publicznego, zwłaszcza na peryferiach miast. Sprzyjać ma temu również wspieranie działań w zakresie integracji systemów transportowych. Zakłada się wprowadzenie idei biletu regionalnego, a także bieżące informowanie pasażerów o aktualnej sytuacji komunikacyjnej. Działania takie umożliwić ma współpraca organizacyjno-transportowa pomiędzy poszczególnymi podmiotami odpowiedzialnymi za przewóz pasażerów w województwie.

Ponadto możliwe jest pozyskiwanie środków finansowych z różnych programów współfinansujących przedsięwzięcia proekologiczne np. LIFE, środki norweskie i EOG, System Zielonych Inwestycji – GIS, itp.

Fundusze ochrony środowiska

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest instytucją finansującą przedsięwzięcia w ochronie środowiska i jest wspólnie z wojewódzkimi funduszami filarem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu w ostatnich latach jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w naszym kraju. Wdrażanie projektów ekologicznych, które uzyskały lub uzyskają wsparcie finansowe z Komisji Europejskiej oraz dofinansowanie tych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu będzie służyło osiągnięciu przez Polskę efektów ekologicznych wynikających z zobowiązań międzynarodowych.

Pożyczki i dotacje, a także inne formy dofinansowania, stosowane przez Narodowy Fundusz, przeznaczone są na dofinansowanie w pierwszym rzędzie dużych inwestycji o znaczeniu ogólnopolskim i ponadregionalnym w zakresie likwidacji zanieczyszczeń wody, powietrza i ziemi. Finansowane są również zadania z dziedziny geologii i górnictwa, monitoringu środowiska, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska, ochrony przyrody i leśnictwa, popularyzowania wiedzy ekologicznej, profilaktyki zdrowotnej dzieci, a także prac naukowo-badawczych i ekspertyz. W ostatnim czasie szczególnym priorytetem objęte są inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Zgodnie ze Strategią działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2021-2024 przyjętej uchwałą Nr 177/20 Rady Nadzorczej NFOŚiGW z dnia 25 września 2020 r. działalność Funduszu w tych latach nakierowana będzie, przede wszystkim, na realizację zadań związanych z procesem zmian klimatycznych oraz walką z zanieczyszczeniem powietrza. Będzie to skorelowane ze zmianą kierunków wydatkowania środków, będących w dyspozycji Funduszu. W niniejszej Strategii następuje wzmocnienie kierunku wydatkowania środków na cele związane z poprawą jakości powietrza, a także transformacją w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie. Konsekwentne działania Narodowego Funduszu w zakresie polepszania jakości powietrza przyczyniają się już obecnie i będą przyczyniać się w kolejnych latach do wprowadzania coraz to nowych możliwości wsparcia beneficjentów w zakresie realizacji celów pakietu klimatyczno-energetycznego dla Polski.

Nadrzędnym celem, nie tylko dla Polski, ale i dla całej Unii Europejskiej (UE) jest obecnie dążenie do gospodarki neutralnej klimatycznie, polegającej na ograniczeniu wykorzystania surowców kopalnych, a zwiększeniu wykorzystania alternatywnych, odnawialnych źródeł pozyskiwania energii i ciepła oraz efektywności energetycznej i gospodarki obiegu zamkniętego na poziomie gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i regionów. Planowane przez Narodowy Fundusz finansowanie, w tym zakresie, obejmie budowę nowych i modernizację istniejących źródeł energii systemów energetycznych i ciepłowniczych wraz z rozbudową i modernizacją sieci, wsparcie termomodernizacji budynków oraz rozwiązań wdrażających GOZ. W obszarze tym znajdują się również przedsięwzięcia rozwijające transport niskoemisyjny i zeroemisyjny, w tym elektromobilność.

Wyzwaniem będzie pozyskanie nowych źródeł przychodów, umożliwiających realizację powyższych zadań inwestycyjnych ujętych w ramach tzw. Planu Zielonych Inwestycji, m.in. pomoc z projektowanych instrumentów, takich jak: Fundusz Modernizacyjny, Fundusz Transformacji Energetycznej czy Fundusz Sprawiedliwej Transformacji. Dodatkowe wyzwanie stanowić będzie zapewnienie komplementarności wsparcia na poszczególnych poziomach, w tym krajowym i regionalnym, między różnymi źródłami wsparcia, jak krajowe i zagraniczne, oraz wzrost wykorzystania zwrotnych form wsparcia, w tym poza-dotacyjnych instrumentów finansowych.

Jako istotny obszar nowej działalności należy wskazać możliwy udział NFOŚiGW przy przyjmowaniu i dystrybucji opłat wnoszonych przez wprowadzających opakowania lub produkty w ramach rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP). NFOŚiGW dysponuje wystarczającymi kompetencjami i potencjałem dla podjęcia się obsługi przepływów finansowych w tym obszarze. Udział Funduszu w tym procesie uzależniony będzie jednak od rozwiązań prawnych, które zostaną ostatecznie przyjęte.

Powyższe działania mają przyczynić się do realizacji misji polegającej na skutecznym i efektywnym wspieraniu działań na rzecz środowiska i transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez Narodowy Fundusz.

Jej realizacja będzie następować przez wypełnianie następujących celów strategicznych:

Cel 1. Realizacja celów środowiskowych w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków zagranicznych w zakresie priorytetów obsługiwanych przez Narodowy Fundusz;

Cel 2. Efektywne i skuteczne angażowanie zasobów Narodowego Funduszu dla realizacji celów i priorytetów środowiskowych;

Cel 3. Rozwój organizacyjny skoncentrowany na utrzymaniu wiodącej roli Narodowego Funduszu w systemie finansowania ochrony środowiska.

W zakresie kierunków finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej Narodowy Fundusz dysponując, w okresie obowiązywania niniejszej Strategii, kwotą ok. 20 mld zł środków własnych, w okresie obowiązywania Strategii, będzie realizował także cele horyzontalne tj.:

poprawę stanu środowiska przez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych;

pełną absorpcję środków pochodzących z UE i innych środków zagranicznych;

wspieranie sprawiedliwej transformacji w kierunku niskoemisyjnej gospodarki;

łagodzenie skutków spowolnienia gospodarczego wywołanego epidemią COVID-19;

wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej (EE) i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii (OZE), gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w tym ocen cyklu życia, wspieranie uzasadnionej ekonomicznie niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;

kształtowanie kompetencji ekologicznych.

W związku z dążeniem do jeszcze większej efektywności wydawanych środków na ochronę środowiska uchwałą Nr 113/20 Rady Nadzorczej NFOŚiGW z dnia 26 czerwca 2020 r. przyjęto Wspólną strategię działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska.

Wspólna Strategia ma do spełnienia dwa istotne zadania:

stworzyć wspólną podstawę, z której będą wynikały strategie działania poszczególnych Funduszy. Oznacza to, że strategie te nie mogą być sprzeczne z zapisami Wspólnej Strategii i powinny realizować zawarte w niej ustalenia, które każdy z Funduszy wprowadza w tempie, jakie sam uzna za optymalne dla osiągnięcia celów własnej strategii, uwzględniając jednak otoczenie prawne i organizacyjne możliwości obsługi środków europejskich;

zbudować spójny system Funduszy poprzez określenie obszaru współpracy i wzajemnego oddziaływania Funduszy, który wykracza poza ich odrębne strategie. Dotyczy to przede wszystkim współdziałania dla uzyskania synergii działania i budowy spójnego systemu Funduszy (z zachowaniem niezależności organizacyjnej) poprzez m.in. wdrażanie rozwiązań eliminujących nieuzasadnione, dublujące się wsparcie, ale również zapewniających jego elastyczną dostępność tam, gdzie jest to oczekiwane, a także uniknięcia konkurowania w oferowaniu środków publicznych.

Celami horyzontalnymi Funduszy realizowanymi w każdym z tematycznych celów środowiskowych Wspólnej Strategii będą:

poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z prawa Unii Europejskiej;

pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną;

wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym ocen cyklu życia – ang. LCA), niskoemisyjności gospodarki oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;

kształtowanie i wzmacnianie świadomości ekologicznej społeczeństwa, dzięki zwiększaniu poziomu kompetencji ekologicznych (tj. wiedzy o środowisku, praktycznych umiejętności oraz proekologicznej motywacji do zmiany postaw i codziennych zachowań).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu poprzez efektywne formy gospodarowania środkami pieniężnymi przyczynia się do rozwiązywania wielu problemów dotyczących środowiska naturalnego w regionie, a tym samym wpływa na poprawę warunków bytowych mieszkańców miast i wsi na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Strategia działania WFOŚiGW w Toruniu na lata 2021-2024 przyjęta uchwałą nr 66/20 Rady Nadzorczej z dnia 25 września 2020 r.

Merytoryczne cele środowiskowe zdefiniowane zostały we Wspólnej strategii i przeniesione w pełnym zakresie do Strategii działania. Obejmują one transformację energetyczną gospodarki, poprawę jakości powietrza, adaptację do zmian klimatu, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, działania na rzecz ochrony przyrody oraz poprawę gospodarki wodno-ściekowej.

Celami działań będą:

V. 1.1. Transformacja energetyczna gospodarki

V. 1.2. Poprawa jakości powietrza

V. 1.3. Adaptacja do zmian klimatu

V. 1.4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami

V. 1.5. Działania na rzecz ochrony przyrody

V. 1.6. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Niezwykle istotne dla dotychczasowych beneficjentów Wojewódzkiego Funduszu będzie kontynuowanie finansowania zadań z zakresu szerokorozumianej edukacji ekologicznej. Edukacja ekologiczna będzie promowana w konkursowych formach dofinansowania w postaci zajęć terenowych, prowadzona na podstawie scenariuszy zajęć dostosowanych do wieku ich uczestników. Jednym z głównych priorytetów będzie dofinansowanie terenowych lekcji przyrody, prowadzonych przez regionalne ośrodki edukacyjne w obszarach metropolitalnych lub na terenach cennych przyrodniczo. Kolejnym priorytetem będzie dofinansowanie edukacji ekologicznej o lokalnym zasięgu, prowadzonej poza regionalnymi ośrodkami edukacji. Ponadto w planach działalności Funduszu uwzględniane będą środki na dofinansowanie usuwania awarii i szkód w środowisku oraz ich zapobiegania.

Dofinansowanie WFOŚiGW wg listy przedsięwzięć priorytetowych na 2022 r. może w szczególności zostać przeznaczone na realizację zadań z zakresu:

1. Transformacja energetyczna gospodarki
2. Poprawa jakości powietrza
3. Adaptacja do zmian klimatu
4. Racjonalna gospodarka odpadami – przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym
5. Ochrona przyrody
6. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej
7. Edukacja ekologiczna.

X. System monitoringu i oceny realizacji Programu

Podstawowym organem, który jest odpowiedzialny za realizację programu ochrony środowiska jest Burmistrz Golubia-Dobrzynia. Ustawa przewiduje, że organ wykonawczy gminy co 2 lata składać będzie Radzie Miasta stosowne sprawozdanie z realizacji programu.

Podstawową zasadą skutecznej realizacji programu ochrony środowiska jest właściwe adresowanie poszczególnych zadań i świadome ich przyjęcie przez wykonawców. Z punktu widzenia miejsca w strukturze zarządzania Programem wyróżnić można:

- jednostki realizujące określone w Programie zadania,
- instytucje finansujące (jednostki zarządzające i płatnicze),
- instytucje nadzoru i kontroli oraz monitorowania efektów (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna).

Najważniejszym procesem wdrażania Programu i realizacji założonych w nim celów jest rejestracja zmian środowiska poprzez monitorowanie jego stanu jako całości i poszczególnych komponentów. Działania te wraz z oceną stopnia realizacji zadań określonych celami niniejszego opracowania dostarczą podstawowych informacji o stopniu wdrożenia i efektach realizacji powyższego Programu. W tym celu wskazane jest wspomaganie monitoringu środowiska realizowanego przez służby Generalnej Inspekcji Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Prowadzony przez Inspektorat system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska zwany państwowym monitoringiem środowiska, dostarczy m.in. informacji o:

- aktualnym stanie środowiska i stopniu zanieczyszczenia jego poszczególnych komponentów,
- ładunkach zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska,
- dynamice antropogenicznych przemian środowiska przyrodniczego,
- przewidywanych skutkach korzystania ze środowiska.

Wskaźnikiem skuteczności realizacji polityki ekologicznej będzie system nadzoru i kontroli wdrażania Programu, który będzie polegał na:

- dokonywaniu co 2 lata oceny realizacji Programu,
- dokonywaniu oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

Miernikami skuteczności polityki ekologicznej powinny być:

- stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska (np. depozycją lub koncentracją poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie, glebie), a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym),
- ilość zużywanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych lub wartością sprzedaną),
- stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów ekologicznych (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska),
- techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartość ołowiu w benzynie, zawartość rtęci w bateriach, jednostkowa emisja węglowodorów przy eksploatacji samochodu, poziom hałasu w czasie pracy samochodu itp.); zgodnie z zasadą dostępu do informacji dane te powinny być ujawniane na metkach lub w dokumentach technicznych produktów.

Powyższe wskaźniki powinny być gromadzone i wykorzystywane do ocen realizacji polityki ekologicznej państwa w dwóch przekrojach: terytorialnym (do zakładu włącznie) i branżowym.

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji Programu będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa, a mianowicie:

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców miasta, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności na obszarach, w których szkodliwe oddziaływania na środowisko i zdrowie występują w szczególnie dużym natężeniu (obszary najsilniej uprzemysłowione i zurbanizowane),
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych i morskich, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych, hałasu ulicznego, w tym wzdłuż głównych tras komunikacyjnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach przemysłowych,
- zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk, a także pomyślne reintrodukcje gatunków,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności władz miejskich i społeczeństwa:

- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli;
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych;
- opracowywanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

Bardzo istotnym elementem monitorowania wdrażania Programu jest określenie efektywnych wskaźników rezultatu, a więc zrealizowanych przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska.

Tabela 6 Wskaźniki monitoringowe efektywności Programu ochrony środowiska

Wskaźniki	Jednostka miary	Lata				Źródło informacji o wskaźnikach
		2022	2023	2024	2025	
OBSZAR INTERWENCJI I - OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA						
Ilość zlikwidowanych pieców/kotłów węglowych	szt.					Miasto

Powierzchnia lokali ogrzewanych paliwami stałymi, w których nastąpiła zmiana sposobu ogrzewania na niskoemisyjne	m ²					Miasto
Szacunkowa redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza wynikająca ze zmiany systemów ogrzewania na niskoemisyjne	Mg					Miasto
Długość nowych odcinków dróg	km					Zarządcy dróg
Długość zmodernizowanych dróg	km					Zarządcy dróg
OBSZAR INTERWENCJI II - ZAGROŻENIA HAŁASEM						
Realizacja inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego	liczba inwestycji					Zarządcy dróg, Miasto
OBSZAR INTERWENCJI III - POLA ELEKTROMAGNETYCZNE						
Ilość źródeł promieniowania elektromagnetycznego	szt.					Miasto Gestor sieci
OBSZAR INTERWENCJI IV - GOSPODAROWANIE WODAMI						
Inwestycje z zakresu retencji wodnej oraz ochrony przed skutkami suszy	km - przyrost długości rowów o poprawionej przepustowości koryta					Miasto
Jakość cieków wodnych, udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	% udziału w ogólnej ilości punktów pomiarowych					WIOŚ
Jakość wód podziemnych, udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości	% udziału w ogólnej ilości punktów monitoringu					WIOŚ
Pobór wód podziemnych	dam ³					GUS
OBSZAR INTERWENCJI V - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA						
Ilość zużytej wody/1 mieszkańca na rok	m ³ /osoba					GUS, Miasto
Udział ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	% ogółu ludności					GUS, Miasto
Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.					GUS, Miasto
Liczba oczyszczalni przydomowych	szt.					GUS, Miasto
Długość czynnej sieci wodociągowej	km					GUS, Miasto
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%					GUS, Miasto

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km					GUS, Miasto
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%					GUS, Miasto
OBSZAR INTERWENCJI VI - ZASOBY GEOLOGICZNE						
Liczba zewidencjonowanych osuwisk	szt.					Starostwo Powiatowe
Powierzchnia terenów zrekultywowanych	ha					Miasto
OBSZAR INTERWENCJI VII - GLEBY						
Powierzchnia terenów wymagających rekultywacji	ha					Miasto
Powierzchnia terenów zrekultywowanych	ha					Miasto
OBSZAR INTERWENCJI VIII - GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW						
Ilość mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów	%					Miasto
Osiągnięte poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego odzysku odpadów o właściwościach surowców wtórnych	%					Miasto
Ilość dzikich wysypisk	szt.					Miasto
OBSZAR INTERWENCJI IX - ZASOBY PRZYRODNICZE						
% powierzchni Miasta objęta prawną ochroną przyrody	%					RDOŚ
Liczba pomników przyrody	szt.					Miasto
Użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione	% powierzchni					Miasto
Lesistość Miasta (% ogólnej powierzchni Miasta)	%					Miasto, RDLP, Nadleśnictwo
Udział terenów zieleni w powierzchni ogółem	ha					Miasto
OBSZAR INTERWENCJI X - ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI						
Liczba zidentyfikowanych zagrożeń	szt.					Miasto
EDUKACJA EKOLOGICZNA						
Ilość przeprowadzonych akcji edukacyjnych	szt.					Miasto

źródło: Analiza własna

XI. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022-2025 z perspektywą do 2030 roku jest kolejną edycją podstawowego dokumentu kompleksowo realizującego problematykę ochrony środowiska Miasta. Program jest jednym z gminnych dokumentów strategicznych i opracowywany jest zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2015 r. Jest podstawowym dokumentem o charakterze ramowym w zakresie tematyki ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska organy wykonawcze województw, powiatów i gmin, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządzają programy ochrony środowiska. Programy te uwzględniają cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 13 ustawy Prawo ochrony środowiska, polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zasada zrównoważonego rozwoju, zgodnie z art. 3 pkt 50 ustawy Prawo ochrony środowiska, to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Program został opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2015/2020 r. Obecny program należy traktować jako aktualizację i kontynuację Programu ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, przyjętego przez Radę Miasta Golubia Dobrzynia uchwałą Nr XLVIII/273/2017 z dnia 19 grudnia 2017 r. Z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy miasta sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia radzie miasta.

Program ochrony środowiska dla miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022-2025 z perspektywą do 2030 roku składa się z następujących części: ocena stanu środowiska miasta, informacje i wytyczne z krajowych, wojewódzkich i miejskich dokumentów strategicznych i programowych, ocena realizacji celów i zadań dotychczasowego programu, cele ochrony środowiska, kierunki interwencji i zadania, harmonogram realizacji zadań ekologicznych w podziale na własne i monitorowane, środki finansowe na realizację Programu oraz system jego monitoring i oceny.

Program w części analitycznej zawiera ocenę stanu środowiska na terenie miasta i identyfikację zagrożeń środowiska. Ocena stanu środowiska została wykonana w dziesięciu obszarach interwencji zgodnie z zapisami zawartymi w „Wytycznych ...” Ministerstwa Środowiska.

Na terenie miasta podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza, decydującym o jego jakości a jest emisja zanieczyszczeń energetycznych, a w szczególności tzw. „emisja niska” z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych. Dodatkowym źródłem zanieczyszczeń jest emisja spalin z komunikacji samochodowej oraz emisja przemysłowa. Emisje ciepła do atmosfery wynikają także z niedostatecznej termomodernizacji części budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej. Program zakłada kontynuację i wzmocnienie działań w zakresie modernizacji źródeł ciepła, realizacji instalacji energooszczędnych oraz odnawialnych źródeł energii.

Kolejnym istotnym problemem stanu środowiska w Golubiu-Dobrzyniu jest hałas. Istotnymi źródłami emisji hałasu komunikacyjnego w mieście są: ruch drogowy na głównych ulicach, zwłaszcza na skrzyżowaniach. Zagrożenie należy uznać za wzrastające w związku ze stałym zwiększaniem się natężenia ruchu pojazdów. Emisja hałasu przemysłowego dotyczy głównie zakładów zlokalizowanych w północnej i południowej części miasta. Planowane jest kontynuowanie działań ograniczających oddziaływanie akustyczne przede wszystkim przez przebudowę i modernizację dróg oraz poprawę organizacji ruchu drogowego.

Na terenie Golubia-Dobrzynia od lat nie notuje się przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Właściwe planowanie przestrzenne powinno zapewnić utrzymanie takiego stanu.

Program zakłada podjęcie działań umożliwiających właściwą gospodarkę wodami poprzez z jednej strony zapewnienie ochrony przed powodzią, a z drugiej retencję wód w celu minimalizacji zjawiska suszy.

Zakłada się sprawne funkcjonowanie systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków. Kontynuowane będą działania w zakresie modernizacji i rozbudowy tych systemów, zapewniające

dostarczanie wystarczającej ilości wody użytkowej dla mieszkańców i przemysłu oraz likwidację źródeł emisji ścieków nieoczyszczonych.

Podjęte zostaną działania w zakresie nie dopuszczenia do rozwoju procesów erozyjnych w strefie krawędziowej doliny Drwęcy oraz działania zapobiegające rozwojowi procesów erozji gleb.

Program przewiduje dalsze porządkowanie gospodarki odpadami z preferowaniem zmniejszania ilości odpadów składowanych, prawidłowym funkcjonowaniem systemu selektywnej zbiorki odpadów, odzysku i recyklingu odpadów oraz dalsze działania w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest (głównie pokryć dachowych). Ważne jest przeciwdziałanie „dzikim” wysypiskom odpadów.

Planuje się dalsze kształtowanie terenów zieleni w mieście gwarantujące zachowanie walorów przyrodniczych chronionych w różnorodny sposób: rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000, pomnik przyrody. Priorytetem jest integracja działań na rzecz ochrony przyrody z poprawą jakości życia mieszkańców. Zasadny jest dalszy rozwój terenów zieleni, ich pielęgnacja oraz zagospodarowanie lasów komunalnych z uwzględnieniem ich funkcji społecznej. Warto podjąć działania na rzecz ochrony unikalnych walorów strefy krawędziowej doliny Drwęcy na północ od ul. Brodnickiej.

Program zakłada przeciwdziałania wystąpieniu poważnych awarii na terenie miasta oraz wzmocnienie sprawnego systemu identyfikacji i suwania tego typu zagrożeń np. związanych z transportem substancji niebezpiecznych lub awarią urządzeń ściekowych.

Działaniem ciągłym będzie edukacja ekologiczna nakierowana głównie na dzieci i młodzież, lecz kampanie informacyjno-edukacyjne dotyczące przeciwdziałaniu zagrożeniom powietrza, szkodliwości hałasu, prawidłowej gospodarki odpadami czy dbałości o zasoby przyrodnicze będą kierowane do wszystkich mieszkańców miasta.

Ochrona środowiska to dziedzina wymagająca znacznych nakładów finansowych, wielokrotnie przewyższających możliwości budżetu miasta. W okresie programowania podstawowym źródłem finansowania będzie nowy program regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Program ten jest w bardzo dużym stopniu nakierowany na realizację działań prośrodowiskowych, związanych z adaptacją do postępujących zmian klimatu, rozwojem gospodarki niskoemisyjnej, poprawy efektywności energetycznej, zielonej i błękitnej infrastruktury, ochrona zasobów przyrodniczych i renaturalizacją terenów zdegradowanych, tworzeniem gospodarki oszczędzającej naturalne zasoby. Ponadto środki pochodzić będą z funduszy celowych (rządowych) i funduszy ochrony środowiska.

Dla każdego „obszaru interwencji” w dokumencie sformułowano cele operacyjne i kierunki interwencji, które będą realizowały zdiagnozowane problemy i wyzwania oraz określono zestawy zadań do realizacji w okresie programowania. Planowane zadania podzielono na dwie grupy tj. zadania własne Miasta Golubia-Dobrzynia oraz zadania monitorowane przez Miasto które są kompetencyjnie przypisane innym organom, instytucjom i przedsiębiorstwom. Starano się dostosować planowane zadania adekwatnie do zidentyfikowanych problemów oraz proporcjonalnie do możliwości finansowych miasta. Spośród zadań przewidzianych w dokumencie na uwagę zasługują działania w zakresie poprawy jakości powietrza, ograniczaniu emisji hałasu, związane z dalszym porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej, adaptacji do zmian klimatu oraz wzbogacaniu zasobów zieleni i edukacji ekologicznej.. Część z nich to zadania nowe, a część stanowią zadania kontynuowane z poprzedniej edycji Programu.

Realizacja Programu w latach 2022-2025 oraz w okresie perspektywicznym będzie na bieżąco monitorowana. Zestaw wskaźników będzie obejmował zarówno rezultaty produktu tj. wykonane zadania przewidziane w dokumencie oraz zmiany stanu poszczególnych elementów środowiska.

XII. Wykorzystane materiały i opracowania

Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2015 r.,

VII Program działań na rzecz środowiska przyjęty decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE w sprawie ogólnego unijnego programu działań do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety” (Dz. Urz. L347 z 28.12.2013, s.171),

„Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. (Monitor Polski poz. 794 z dnia 6 września 2019 r.),

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.,

„Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” stanowiący załącznik do uchwały Nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r.,

„Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”,

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przyjęty uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 97, poz. 1437,

Strategia Rozwoju Strategia Rozwoju Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2017-2027 z perspektywą do roku 2032, która została uchwalona przez Radę Miasta Golubia-Dobrzynia uchwałą nr XLVII/261/2017 z dnia 28 listopada 2017 r.,

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Golubia-Dobrzynia, przyjęte Uchwałą Nr V/17/2011 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 24 stycznia 2011 r.,

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Golubia-Dobrzynia, przyjęty uchwałą nr XIII/57/2015 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 10 września 2015 r.

Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2017-2031 zatwierdzona Uchwałą Nr XXXIX/193/2021 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 23 lutego 2021 r.,

Uchwała Nr XXXV/169/2020 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 27 listopada 2020 r. wyznaczono obszaru i granice aglomeracji Golub-Dobrzyń o równoważnej liczbie mieszkańców 13038 RLM,

Uchwała nr XXXII/152/2020 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Miasta Golub-Dobrzyń na lata 2020-2032,

Uchwała Nr XXVIII/136/2020 Rady Miasta Golubia-Dobrzynia z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie regulaminu utrzymania porządku i czystości na terenie Miasta Golubia-Dobrzynia

Raporty o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego, WIOŚ, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Bydgoszcz, 1999-2020 r.,

Przyroda Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Bydgoszcz, 2004r.,

Dysarz R., Przystalski A. (red.) 2001. Raport o stanie przyrody województwa kujawsko-pomorskiego. Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wojewódzki Konserwator Przyrody; Bydgoszcz,

Giziński A., Chrapkowski B., Tomaszewski W. (red.) Przyroda Ziemi Chełmińskiej, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Polski Klub Ekologiczny Okręg Pomorsko-Kujawski, Toruń 2000,

Głowaciński Z. (red.) 1992. Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL; Warszawa,

Rutkowski L. (red.) 1997. Czerwona lista roślin i zwierząt ginących i zagrożonych w regionie kujawsko-pomorskim. Acta Univ. Nic. Copern.; Biologia 53,

Województwo kujawsko-pomorskie. Obszary chronione. Mapa w skali 1:250 000, Wydział Ochrony Środowiska, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Bydgoszcz 2006,

<http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000/>

,

Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2020r. PiG, Warszawa 2021 r.

Uzasadnienie

Program ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2030 roku został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1057). Obowiązek wykonania gminnego Programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 ze zm.).

Przedmiotowy Program stanowi kontynuację (aktualizację) uchwalonego w grudniu 2017 r. Programu ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024, dla którego została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem z dnia 16.07.2021 r., znak NNZ.9022.1.374.2021 oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem z dnia 22.07.2021 r., znak WOO.410.250.2021.AT uzgodnili odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2030 roku”.

Zarząd Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego pozytywnie zaopiniował projekt „Programu ochrony środowiska dla Miasta Golubia-Dobrzynia na lata 2022 – 2025 z perspektywą do 2030 roku”.